

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמרי
באתי לגני
תשכ"ד • תשד"מ

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

©

Published and Copyright 2023 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2023

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה”ק”

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד.

פתח דבר

בקשר עם יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, יום מלאות שבעים וארבע שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר, ויום הסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, צוקללה"ה נבג"מ זי"ע —

הננו מוציאים לאור את המאמרים שבהם נתבאר פרק הארבעה-עשר דהמשך באתי לגני השי"ת (השייך לשנה זו (תשפ"ד), שבה לומדים פרק הנ"ל בפעם הרביעית¹): ד"ה צדקת פרזונו כו', ש"פ בשלח, י"א שבט (מאמר ב); ד"ה באתי לגני, מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט (מאמר ג) — ה'תשכ"ד; ד"ה באתי לגני, ש"פ בשלח, יו"ד שבט ה'תשד"מ.

*

לתועלת הלומדים, בא גם פרק הארבעה-עשר מהמשך באתי לגני השי"ת (בהוספת מ"מ ע"י המו"ל); תוכן המאמרים; מברקים לקראת יו"ד שבט ה'תשכ"ד; ה'תשד"מ; מכתבי כ"ק אדמו"ר לקראת יו"ד שבט ה'תשי"א.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר יו"ד כסלו, ה'תשפ"ד,
ברוקלין, נ.י.

---

1) לאחרי שנשלמו ג"פ עשרים שנה — תשי"א-תש"ל, תשל"א-תש"נ, תנש"א-תש"ע — המכוונים לעשרים הפרקים שבהמשך זה (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקצד ובשוה"ג ב. וראה גם שם ח"א ע' vi. וש"נ).

מפתח כללי

iii	פתח דבר .....
v	תוכן הענינים .....
ז	פרק ארבעה עשר מהמשך באתי לגני ה'שי"ת .....
	ה'תשכ"ד
ט	מברק ליו"ד שבט .....
י	ד"ה צדקת פרזונו כו', ש"פ בשלח, י"א שבט (ב) .....
יד	ד"ה באתי לגני, מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט (ג) .....
	ה'תשד"מ
לב	מברק ליו"ד שבט .....
לג	ד"ה באתי לגני, ש"פ בשלח, יו"ד שבט .....
	הוספה :
מב	מכתבים הכלליים ליום היאָרצייט .....

תוכן הענינים

צדקת פרזונו, ש"פ בשלח, י"א שבט, ה'תשכ"ד

עיקר הענין ד„צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיזרן לבין האומות" („שאין יכולין לכלותם יחד") – הוא בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות (שהוא עיקר מציאותם של ישראל), שעי"ה העסק בתומ"צ בשאר המקומות נותנים כח ועוז גם לאלו היושבים במקום הגזירה רח"ל, שגם הם יקיימו תומ"צ במס"נ.

וזהו מ"ש „צדקת פרזונו" (ולא „פזרונו"), כי ענינה של צדקה זו הוא עבודת המס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, שעי"ז נמשך מלמעלה בחי' רב טוב שלמעלה ממדידה והגבלה („פרזות תשב ירושלים"), וכדמצינו שלצורך נצחון המלחמה מבזז המלך את כל אוצרותיו (ובנדו"ד – בחי' „אוצר של יראת שמים" שלמעלה מגילויים) .....

באתי לגני, (ליל ש"ק ו) מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט, ה'תשכ"ד

„ואתה מחי' את כולם" – אין הכוונה להעצמות ממש, אלא תיבת „ואתה" רומזת לבחי' האותיות (מאל"ף ועד תי"ו וה' מוצאות הפה), שעל-ידם הוא התהוות הנבראים וחיותם (אלא שההתהוות היא בהעלם, משא"כ ענין החיות הוא באופן שאפשר להגיע עי"ז להבנת והרגשת המקור; ולכן נאמר בכתוב בגילוי „ואתה מחי' את כולם", ורק בהעלם נרמז בזה גם „אל תקרי מחי' אלא מהווה").

„ואתה מחי' את כולם" – כולל גם את מציאות הקליפות („ביצי כנים"), וגם הענינים שלמטה מהקליפות (דהיינו מי שעובר על רצון הבורא), וכמ"ש „ואציעה שאול הנך", שאור א"ס ישנו גם בשאול (שהו"ע העונש לעוברי רצונו). ויתרה מזו – שמתוך השאול גופא מכיר אלקות („מבטן שאול שועתי"), ועד שהירידה לשאול נעשית ירידה צורך עלי' („מוריד שאול ויעל"), כמארז"ל „מוטב דלדייני וליתי לעלמא דאתי".

התפשטות אור א"ס היא באופן שאין בו שינוי והתפעלות כלל, שהרי אפילו הכלים דאצילות („מאנין דילי") לא שייך בהם שינוי, להיותם למעלה מהגבלה, אלא שיש בהם הכח להגביל מה שנמשך מחוץ לעולם האצילות. וכפי שמצינו במעלת הנהגת יוסף לגבי הנהגת השבטים, שההתעסקות בעניני ארץ מצרים לא בבלה אותו מעבודתו, כיון שעבודתו היתה בדרגת עולם האצילות (ועד"ז מצינו בהנהגת נשיאי ישראל גם בדורות שלאח"ז).

והטעם לכך שהאור המחי' אין בו שינוי והתפעלות כלל – לפי שאינו מתערב (דלא כהתלבשות הנשמה בגוף, שהנשמה מתפעלת ממקרי הגוף). וזהו החילוק בין אור לכח, שכח הוא ענין ששייך בו שינוי והתפעלות, משא"כ אור אינו מתפעל ואינו משתנה .....

תוכן הענינים

באתי לגני, ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשד"מ

ז' הענינים הבלתי רצויים והסילוק שנעשה על-ידם היו בכוונה תחלה (כמארז"ל עה"פ „נורא עלילה על בני אדם“), כדי שהמשכת עיקר שכינה בתחתונים תהי' ע"י עבודת ישראל („אחותי כלה“), שהיא למעלה מהשראת השכינה כפי שהיתה בתחלת הבריאה.

ב' בחינות בהחיות האלקי שבנבראים („ואתה מחי' את כולם“) – בחי' אור ובחי' שם; ולכאורה הם שני הפכים – שהרי אור הוא מעין המאור והוא בבחי' גילוי, משא"כ שם הוא בבחי' העלם, ואין מהות הדבר מושג על-ידו כלל.

והביאור בזה: אף שהאור הוא מעין המאור, מ"מ הוא הארה בלבד; משא"כ שם – עם היותו בבחי' העלם, ה"ה מושרש בהעצם וממשיך את העצם (ע"ד מעלת בירור הניצוצות שבמצרים, שהיו בתכלית ההעלם וההסתר, ודוקא על-ידם ניתוסף עילוי גדול יותר). אלא שכיון שמעלת השם היא בהעלם, לכן מעלה זו גופא מתגלית ע"י האור. ולכן יש צורך בשניהם – בחי' אור ובחי' שם, ואז ישנם ב' המעלות . . . . .

לג

[פרק ארבעה-עשר מהמשך באתי לגני ה'שוי"ת]

יד) **והנה** בכ"ז ואתה מחי' את כולם כתי' דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש, וכדאי' באגה"ק סי' ק' ² דהארה דהאר' דהארה הוא בכל הנבראים ונוצרים ונעשים כו', שהוא האור והחיות אלקי שנמשך בכל הנבראים, וכמאמר הזן ומפרנס מקרני ראמים* עד ביצי כנים, דהאור והחיות מאיר ונמשך גם במדרי' היותר תחתונים והיותר שפלים, וכמ"ש ³ אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, דזהו התבוננות גדולה בגדולת הוי' שנמשך בכל סדר ההשתלשלות ממדרי' למדרי' עד מדרי' ברואים היותר שפלים, וביכולת כל אדם ואדם גם הפשוט ביותר לידע זאת, שרואה גדולת הוי' (וכמבו' בד"ה וארא הנ"ל⁴ בענין גדול הוי' כו' בעיר אלקינו⁵, גדולת הוי' מריבוי הנבראים כו'), והתבוננות זו עושה התפעלות גדולה בנפש, מזה שרואים במוחש ממש, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא א"ס בעצם, ע"כ אין סוף ג"כ להתפשטותו, בריבוי המדריגות וההשתל' עד למטה מטה ממש כו', ובכ"מ⁶ שהוא נמשך ומתפשט אינו בהתפעלות והשתנות כלל, דאינו כדמיון הנשמה והגוף, דהנשמה הרי מתפעלת ממקרי הגוף⁷, אבל האור האלקי המחי' ומהווה אינו מתפעל ואינו משתנה כלל, ומה שיכול להיות שינוי בהאור ע"י ההתלבשות, והיינו מה שההתלבשות פועל איזה שינוי הוא רק בהחיות שבבחינת כח⁸, וידוע דחיות שהוא בבחי' כח הוא מהכלים דבי"ע, דכלים דבי"ע ה"ה בבחינת מציאות וכדאיתא באגה"ק הנ"ל⁹ דראשית היש הן כלים דבי"ע, ומשו"ז שייך בהם השינוי וההתפעלות,

---

הזן ומפרנס: ראה ע"ז ג, ב.

-
- (1) נחמ" ט, ו.
  - (2) קלא, ב.
  - (3) תהלים קלט, ח.
  - (4) ספי"ב.
  - (5) תהלים מח, ב.
  - (6) = ובכל מקום.
  - (7) ראה תניא פמ"ב (ס, ב). לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.
  - (8) ראה סה"מ תרס"ד ע' ב ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' איתע. ועוד.
  - (9) קל, א.

אבל באור המחי' אין בו שום שינוי והתפעלות כלל, לפי שאינו מתערב. וכמ"ש¹⁰ אין קדוש כהוי' ואי' בזהר* כמה קדישין אינון ולית קדוש כהוי', דקדוש הוי' אינו כמו כמה קדישין דסדר השתלשלות, דקדישין שבסדר השתל' הוא שקדוש ומובדל וקדושתם הוא שאינם באים בהתלבשות, אבל כאשר מתלבשים ה"ה בבחינת תפיסא, ותפיסא פועל שינוי, משא"כ קדוש הוי' שהוא בחינת האור, דאינו דומה להקדישין דס' השתל', והוא מה דאינו מתלבש, וכאשר בא בהתלבשות הרי אינו בבחינת תפיסא, לפי שאינו מתערב, והוא כדוגמת האור למטה שמאיר, ומ"מ אינו מתערב, וכמו עד"מ האור שמאיר דרך הזכוכית, ויש זכוכית אדומה ירוקה ולבנה* דיש חילוקים במראות אלו, אבל האור ה"ה פשוט ובלתי יש בו שום מראה כלל ממראות הזכוכית, לפי שהוא רק מה שמאיר ע"י, וגם אם מאיר ע"י בהתלבשות, מ"מ הרי אין האור נתפס, לפי שאינו מתערב. וכמו"כ יובן דרך דוגמא, בהאור וחיות אלקי המחיה שאינו משתנה כלל, ואין בו שום התפעלות ושינוי, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא אין סוף בעצם, ע"כ הנה גם התפשטותו הוא בבחינת א"ס, שנמשך בכל המדרי' עד המדרי' היותר אחרונות והיותר תחתונות, כמו הברואים היותר שפלים בתכלית, ובכ"מ¹¹ שהוא נמשך אינו מתפעל ואינו משתנה, ולהיותו בבחינת פשיטות בעצם, ע"כ בא בריבוי התחלקות מדריגות בלי שיעור ובל"ג כלל, וזהו למטה מטה עד אין תכלית¹¹, שהוא בהתפשטות ובגילוי עד גם במדרי' היותר שפלים בתכלית.

ואיתא בזהר: ח"ג מד, א. וראה לקו"ת שה"ש רד"ה צאינה וראינה (הראשון) [כא, ב].
 דרך הזכוכית . . אדומה ירוקה ולבנה: המשל דהארה דרך זכוכית הובא בפרדס שער ד' פ"ד בענין הספירות. ומה שתפס אדומה ירוקה ולבנה י"ל מפני שהם בג' הקווין. ראה זח"א עא, ב. לקו"ת שה"ש סד"ה הנך יפה [יד, א].

---

10) שמואל-א ב, ב.

11) תקו"ז (הובא לעיל פרק יב).

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א

לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל

לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשכ"ד

התועדויות פעילות וכפרשת השבוע ביד רמה ובשירה ובשיר

להשם תורת הנגלה והחסידות בברכה

מנחם שניאורסאהן

בס"ד, ש"פ בשלח, י"א שבט (מאמר ב*), ה'תשכ"ד

(הנחה בלתי מוגה)

צדקת פרזונו בישראל¹ (ולעיל מיני² כתיב מקול מחצצים בין משאבים גו'), ומביא על זה כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא³ מה שאמרו רז"ל⁴ אמר ר' אושעיא [מלשון ישועה⁵ שעיקרה היא הגאולה] מאי דכתיב צדקת פרזונו בישראל, צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיוזרן לבין האומות, ופירש"י שאין יכולין לכלותם יחד. והנה, עיקר מציאותם של ישראל הוא לימוד התורה וקיום המצוות, ועד שגם עניני הרשות שלהם הם באופן של ככל דרכיך דעהו⁶. ולכן מבאר בעל ההילולא, שהכוונה במ"ש "ש"אין יכולין לכלותם" היא (בעיקר) בנוגע לתורה ומצוות (שזהו עיקר מציאותם, כנ"ל). והיינו, שע"ז שישראל מפוזרים בכמה מדינות כו', הנה גם כאשר במדינה אחת דוחקים ולוחצים את בני ישראל ואינם נותנים להם ללמוד ולקיים את המצוות, הרי נוסף על זה אשר בני ישראל הנמצאים בשאר המדינות עוסקים הם בתורה ומצוות, הנה ע"י העסק בתורה ומצוות שלהם הם נותנים כח ועוז גם לאלו היושבים בגזירה רח"ל, שלא להתפעל מכל המניעות ועיכובים וללמוד תורה ולקיים מצוות בתוקף דמס"נ. ועי"ז הנה לא רק שהגזירות דאזה"ע אין יכולים לכלותם ח"ו, אלא יתירה מזו, שקיום התומ"צ שלהם הוא ביתר שאת, ועד שהוא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, באופן דופרצת⁷, מכיון שהוא באופן דמס"נ שהוא למעלה מהשתלשלות שבאדם. וכידוע שראשית ההשתלשלות (שבאדם) הוא כח השכל, משא"כ הרצון הוא למעלה מהשתלשלות, והרי ענין המס"נ הוא מצד תוקף הרצון שלמעלה מהשכל. וזהו גם מה שמסיים במאמר⁸, שע"י המס"נ על תורה י'ומשך רב טוב לבית ישראל⁸, טוב במלאופם, שהוא למעלה מטוב בחולם, והוא

(4) ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שמו. וראה גם לקו"ש ח"ח ס"ע 343 ואילך. וש"נ.
 (5) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג.
 (6) ויצא כח, יד.
 (7) סה"מ קונטרסים ח"א לח, סע"א. סה"מ תרפ"ט ע' קעו.
 (8) ישע"י סג, ז.

(* מאמר א ד"ה באתי לגני, שנאמר בליל ש"ק — לא הגיע לידינו לע"ע בשלימותו (וראה לקמן ע' יד). מאמר ג ד"ה באתי לגני — נאמר בהתוועדות דמוצאי ש"ק.
 (1) שופטים ה, יא.
 (2) בד"ה צדקת פרזונו תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א לב, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע קס ואילך).
 (3) פסחים פז, ב.

הטוביות הנבחרת מהטוב⁹ (והוא שורש הטוב), שזוהי בחינה שלמעלה מהשתלשלות [ובזה גופא — בחי' רב טוב]. והיינו, דכיון שהמס"נ הוא למעלה מהשתלשלות שבאדם, וזה מגיע גם בבחינה דלמעלה מהשתלשלות שלמעלה, לכן, ע"י המס"נ על תורה יומשך רב טוב לבית ישראל, למטה מעשרה טפחים, בטוב הנראה והנגלה, ברוחניות ובגשמיות.

ב) וזהו גם מ"ש צדקת פרזונו בישראל, דלכאורה, לפי פירוש חז"ל צדקה כו' שפיוזן כו', הול"ל צדקת פרזונו, אך הענין הוא, שהצדקה שעשה הקב"ה בישראל ע"י שפיוזן כו' (פרזונו) הוא הענין דפרזונו, היינו העבודה דמס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, שעיי"ז נמשך גם מלמעלה בחי' רב טוב שלמעלה ממדידה והגבלה, וע"ד מ"ש¹⁰ פרוזת תשב ירושלים, ופירש"י שלא יהי' לה קצב ושיעור. והענין הוא¹¹, דהנה ידוע שירושלים היא ירא שלם¹², היינו שלימות היראה¹³, היינו נקודת היר"ש שלמעלה מהשכל, בחי' אוצר של יראת שמים¹⁴. ויראה זו היא מצד עצמותו ית' דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ¹⁵. דהנה ידוע¹⁶ שביראה יש כמה מדריגות. יראת העונש, יראת חטא, יראת הרוממות כו', וכן יראת אלקים ויראת הוי'. וביראת הוי' גופא יש כמה בחינות שהם כנגד ד' האותיות דשם הוי', עד להיראה שמצד בחי' קוצו של יו"ד. וכל בחינות אלו יש בהם איזה ציור ומדידה. אמנם נקודת היר"ש שלמעלה מהשכל היא מצד עצמותו ית' דלא אתרמיז בשום קוץ. וגילוי בחינה זו היא ע"י המנגד דוקא. וכמרוז"ל¹⁷ והנצח זו בנין ירושלים, שדוקא כאשר יש מניעות ועיכובים על תורה ומצוות, הנה אז מתעורר התקוף דמס"נ שלמעלה מהשכל, בחי' אוצר של יראת שמים. וזהו מ"ש צדקת פרזונו בישראל (ולא פרזונו), כי הצדקה שעשה הקב"ה בישראל ע"י שפיוזן לבין האומות הוא הענין דפרזונו שלמעלה ממדידה והגבלה, בחי' פרוזת תשב ירושלים. והיינו, שע"י המניעות ועיכובים כו' שבזמן הגלות [שאז ישנו הענין דפיוזן לבין האומות לצורך עבודת הבריורים, והיינו לפי

9) של"ה מסכת שבועות (קצ, ב). וראה טז, א.
 10) של"ה ואתחנן שסח, ב. לקו"ת שה"ש יו"ד, ד. ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' קלא. סה"מ תרצ"ו ע' 23. תש"ג ע' 70.
 11) זכרי' ב, ח.
 12) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה צדקת פרזונו שם פ"ה ואילך (סה"מ קונטרסים ח"א א ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' קסז ואילך).
 13) ב"ר פנ"ו, יו"ד. תוד"ה הר — תענית 12
 14) ברכות לג, ב.
 15) לקו"ת פינחס פ, ב. וראה זח"ג רנו, ב.
 16) ראה דרך חיים בהקדמה. שם יג, ג ואילך. ועוד.
 17) ברכות נח, סע"א.

שבירור הניצוצות אינו יכול להיות כפי שהי' בזמן שלמה, שאז נכללו הניצוצות בדרך ממילא כנר בפני האבוקה¹⁸, משא"כ בזמן הגלות צריכים בני"י לילך למקומות שבהם נמצאים הניצוצים ולבררם במקומם], עי"ז דוקא מתעורר ומתגלה בחי' (ירושלים, היינו) האוצר של יראת שמים שבכ"א מישראל מצד עצם הנשמה שלמעלה ממדידה והגבלה, ועי"ז נמשך גם מלמעלה מבחי' אוצרו הטוב שלמעלה מהשתלשלות, כמ"ש¹⁹ יפתח הוי' לך את אוצרו הטוב, שיומשך בחי' ורב טוב לבית ישראל.

ג) **והענין** הוא, כמשנ"ת במאמר²⁰ ע"פ מה שאנו רואים במלך בשר ודם שיש לו אוצרות יקרים שאינו משתמש בהם גם לצורך היותר גדול, ועד שהם כמוסים מעין כל רואה, ומ"מ, כאשר ישנה מלחמה, אזי מבזבז המלך את כל אוצרותיו בכדי לנצח את אויביו ומנגדיו. והדוגמא מזה למעלה, דבחי' אוצר העליון הוא בחי' שלמעלה מאור וגילוי (אוצר הכמוס, היינו למעלה מבחי' גילוי), ועד"ז הוא גם בנשמה, שבחי' האוצר של יראת שמים שבנשמה הוא בחי' נקודת היר"ש שבתעלומות לב שמצד עצם הנשמה, שלמעלה מבחי' הגילויים. והיינו, דבחי' נקודת היר"ש היא לא רק למעלה מהשכל (ראשית הכחות פנימיים), כי אם, שהיא למעלה גם מכללות בחי' הגילויים דנשמה, גם מבחי' המקיפים חי' ויחידה. דהנה, גם יחידה היא רק בחי' שם (וגילוי) בלבד, וכמאמר רז"ל²¹ חמשה שמות נקראו לה נפש רוח נשמה חי' יחידה, שגם בחי' יחידה היא רק שם (וגילוי) בלבד ולא עצם הנשמה²², וענין נקודת היר"ש הוא מצד עצם הנשמה. וזהו מה שיראה זו היא מגעת בעצמותו ית', וכנ"ל (ס"ב) שיראה זו היא מצד עצמותו ית' דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ, דכיון שיראה זו היא מצד עצם הנשמה שלמעלה מהה' שמות נרנח"י, לכן היא מגעת למעלה מהד' אותיות דשם הוי' ובחי' קוצו של יו"ד, היינו שמגעת בעצמותו ית'. וגילוי בחי' זו היא בשביל הנצחון, שזהו"ע העבודה דמס"נ בפועל, שע"ז דוקא מנצחים את המלחמה. וזוהי הנתנית כח לכאו"א מישראל, וכמארז"ל²³ שהקב"ה עוזרו, שע"ז יוכל לנצח במלחמה בעבודתו ככל יום (לא רק ביום השבת, ואדרבה, יום השבת אינו זמן של

18) ראה תו"א בראשית ו, א. לקו"ת
במדבר ד, א. ובכ"מ.

19) תבוא כח, יב.

20) פ"ו ואילך (סה"מ קונטרסים ח"א לו, פ"א. שער הגלגולים בתחילתו. ובכ"מ.

21) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.

22) סה"מ תרפ"ט ע' קעא).

23) סוכה נב, ב. וראה תניא רפי"ג.

מלחמה כו'²⁴), והיינו ע"י כח המס"נ שלמעלה ממדידה והגבלה, שלכן ה"ז למעלה מחשבונות כו', וכמו בענין בזבז האוצרות, שמצד ענין המס"נ לא שייך שיעשה חשבון אם לבזבז האוצרות עבור ענין פלוני כו'. ומבאר במאמר, דכשם שבענין כיבוש המלחמה בגשמיות הרי ישנם חכמים גדולים השוקדים בחכמות של טכסיסי המלחמה וישנם אנשי חיל שאינם יודעים כלל עמקי החכמות של טכסיסי המלחמה, אלא הם עובדים באמונה ובמס"נ, ועיקר כיבוש המלחמה הוא ע"י האנשי חיל הלוחמים במס"נ, שהן המה המנצחים, עד"ז הוא גם במלחמה הרוחנית, שהמנצחים את המלחמה הן המה החיל אשר יראת ה' נגה בלבם²⁵, כמשנ"ת שם באריכות. והנה, מה שאומר שנצחון המלחמה הוא ע"י האנשי חיל דוקא, אין הכוונה לשלול ח"ו את הפקידים הגבוהים העוסקים בטכסיסי המלחמה, כי אם, שגם עבודתם של הפקידים הגבוהים צריכה להיות (לא מצד השכל, וגם לא מצד בחי' הגילויים שלמעלה מהשכל, כי אם) באופן דמס"נ, כמו חיילים פשוטים, שע"ז גם העבודה שלהם היא מצד עצם הנשמה שלמעלה מבחי' הגילויים, שאז נכללים גם הם בכלל "החיל אשר יראת ה' נגה בלבם". ומה שמדייק נגה בלבם, היינו לפי שבחי' עצם הנשמה שלמעלה מבחי' הגילויים היא דוקא בלב ולא במוח. והנה, כשם שבמלכותא דארעא, בכדי לנצח את המלחמה מבזבז המלך אוצרותיו ונותן אותם לאנשי החיל, עד"ז הוא גם במלכותא דרקיעא, שבכדי לנצח את המלחמה פותחים את האוצר העליון שלמעלה מבחי' גילוי ונותנים אותו לישראל שע"ז מתגלה האוצר של יר"ש שבהם. וכן הוא גם לאידך גיסא (מלמטה למעלה), שע"י שישראל עומדים במס"נ ומעוררים את האוצר של יר"ש שבהם, אזי רוח אייתי רוח כו'²⁶, שפותחים עבורם את האוצר שלמעלה, יפתח הוי' לך את אוצרו הטוב, וזה מסייע אותם בעבודתם לכבוש את המלחמה, ועד שזו נמשך גם בגשמיות, שנמשך רב טוב לבית ישראל למטה מעשרה טפחים בטוב הנראה והנגלה.

ויובן זה בפרטיות יותר בהקדים המבואר במאמר שניתן ליום ההילולא, באתי לגני אחותי כלה²⁷...

24) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' נח. תר"מ שם הערה 120.

26) ראה זח"ב קסב, ב. סה"מ אב ע' שז.

27) ראה לקמן ע' יד ואילך. 25) ראה סה"מ תרפ"ט ע' קעד ובהנסמן

בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט (מאמר ג*), ה'תשכ"ד

(הנחה בלתי מוגה)

באתי¹ לגני אחותי כלה², ומבאר בעל ההילולא בהמשך שנתן ליום ההילולא, דאיתא במדרש³ לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, דבתחילה (קודם החטא) היתה השכינה למטה, בגן עדן, ואח"כ הנה ע"י חטא עה"ד והחטאים שלאחריו סילקו את השכינה מלמטה למעלה עד לרקיע השביעי. ואח"כ באו הצדיקים והמשיכו והורידו את השכינה מלמעלה למטה, כל אחד ע"י עבודתו, עד שבא משה רבינו, שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁴, והמשיכה מרקיע (הא') לארץ, שזהו עיקר העבודה. וזהו מ"ש⁵ צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי', היינו, שצדיקים⁶ ממשיכים בחי' שוכן עד מרום וקדוש⁷, שיהי' בגילוי למטה. והוא ע"י עבודתם באתכפיא, ומאתכפיא באים לאתהפכא, שע"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁸, אסתלק דייקא, שהו"ע של גילוי נעלה ביותר⁹. וזהו כללות הענין דושכנתי בתוכם¹⁰, שיש בזה ב' ענינים (פירושים), ושכנתי, היינו, המשכן

(א) נוסף על הצדיקים שבדורות הנ"ל, גם הצדיקים שבכל דור, ועד — עמך כולם צדיקים⁶.

(3) שהש"ר עה"פ.
 (4) ויק"ר פכ"ט, יא.
 (5) תהלים לו, כט.
 (6) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק (צ, א).
 (7) ע"פ נוסח התפלה — שחרית דשבת ויו"ט. ובשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו (ישע"י נז, טו).
 (8) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ פקודי מציינ לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מציינ גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.
 (9) ראה תו"א ויקהל שם.
 (10) תרומה כה, ח.

(* ב' המאמרים שלפנ"ז — ד"ה באתי לגני לילי ש"ק, וד"ה צדקת פרונו דיום ש"ק — לא הגיעו לידינו*) מלבד הענינים שבהם היו שינויים בין מאמר הא' למאמר הב', ושולבו במאמר זה ובשוה"ג (בהערות ע"ס הא"ב).

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק הארבעה-עשר** מהמשך באתי לגני הישי"ת.
 (2) שה"ש ה, א.

(* מלבד התחלת המאמר ד"ה צדקת פרונונו (עד לביאור הענין דבאתי לגני), שנדפס לעיל ע' י ואילך.

** הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' vi. וש"נ.

ומקדש, ששם היתה עיקר שכינה בתחתונים לאחר בנין המשכן והמקדש, ובתוכם (בתוכו לא נאמר אלא בתוכם), בתוך כל אחד ואחד¹¹, שע"י עבודתו נעשה בו השראת השכינה (וישכנו לעד), נוסף לכך שע"י עבודת כללות ישראל פועלים הענין דושכנתי כפשוטו, במשכן ומקדש. וזהו גם שאחת העבודות העיקריות במשכן הו"ע הקרבנות, דפירוש קרבן הוא הקירוב שבין המטה והמעלה (כמ"ש רבינו בחיי¹² בשם הזהר¹³).

וממשיך בהמאמר¹⁴, שכללות ענין המשכן הוא כמ"ש¹⁵ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, דשטים הוא מלשון שטות, דשטה פירושו נטי', דהיינו, סטי' מדרך הישר, שזהו מצד השטות דלעו"ז, כמארו"ל¹⁶ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, והעבודה היא להפוך ולעשות מזה קרשים למשכן. וזהו גם הדיוק בתיבת קרשים, דקרבן הוא אותיות שקר, שזהו ההיפך דאמת הוי' לעולם¹⁷, היינו, שצריך להפוך את שקר העולם ולעשות ממנו קרבן למשכן ומקדש (משכן דאיקרי מקדש ומקדש דאיקרי משכן¹⁸), ועי"ז נעשה משכן לו ית' שבו תהי' השראת השכינה (ושכנתי). והנה, כיון שהעבודה היא לתקן את השטות שלמטה מן השכל, והעבודה צריכה להיות באופן המתאים להענין שצריכים לתקן, הרי מובן שלא מספיק עבודה ע"פ שכל, אלא צריך להיות עבודה שלמעלה מטעם ודעת. ובדוגמת מ"ש הרמב"ם בהל' דעות¹⁹ שאף שהדרך הישרה היא מדה בינונית, מ"מ, אם הי' רחוק לקצה האחד, לא מספיק שילך בדרך המיצוע, אלא צריך להרחיק עצמו לקצה השני. ועאכו"כ שכן הוא בנוגע לשטות דלעו"ז, שקר העולם, שכדי לעשות מזה משכן לו ית', הרי זה דוקא ע"י העבודה שלמעלה מטו"ד, למעלה אפילו משכל וטו"ד דקדושה, שעל זה איתא בגמרא במסכת כתובות²⁰ אהני לי' שטותי' לסבא. ומזה מובן גם שאלו שיכולים לפעול

ספר הבהיר סי' מו (קט). (הובא ברקנטי בראשית ד, ג. תצוה כח, יח. של"ה שם).

14 פרק ג.

15 תרומה כו, טו.

16 סוטה ג, א.

17 תהלים קיז, ב.

18 עירובין ב, א.

19 פ"ב ה"ב.

20 יז, א.

11 הובא בשם רו"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45.

12 ויקרא א, ט.

13 ח"ג ה, רע"א (הובא בשל"ה ריא, ב).

עבודה זו הם אלו הנקראים בשם צבאות²¹ הוי"ב, שענינם של אנשי החיל שבצבאי הוא שהולכים במסירת נפש (עבודה שלמעלה מטו"ד) כדי לנצח במלחמה, והיינו, שבאופן אחר אי אפשר להיות ענין הנצחון, אא"כ הולכים במלחמה על מנת למסור נפשו. וזהו ענינו של כאו"א מישראל, שלכן נקראים בשם צבאות הוי"ב, כדאיתא בתניא²³ שאפילו קל שבקלים מוכן למסור נפשו על קדושת השם.

וממשיך לבאר²⁴, שבשביל נצחון המלחמה ישנו ענין האוצר שנותנים מלמעלה. ובדוגמת ענין המלחמה אצל מלך בוו"ד, שאפילו האוצרות שלא נגע בהם עד אז, ולא רק האוצרות שלו, אלא גם האוצרות שאצרו אבותיו, שהם יקרים אצלו כל כך עד שאפילו אינו מראה אותם, הנה בשביל ניצוח המלחמה, הרי הוא מעמיד חיי נפשו, ומבזבז כל האוצרות שלו והאוצרות שאצרו אבותיו, ועי"ז מנצח במלחמה. והענין בזה, שענין הנצחון הוא מצד מדת הנצח, שמגעת בעומק הנפש ביותר. ולכן, הנה ככל שתגדל מעלת האדם יהי אצלו מדת הנצחון בעומק יותר, וע"ד שאמרו רז"ל²⁵ כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח, שזוהי המעלה שבענין הנצחון (אלא שהנקימה והנטירה צריכה להיות לפי התנאים שנתבארו בגמרא ובפוסקים²⁶). ועאכו"כ בנוגע למלך, שענינו הוא שמשכמו ומעלה גבוה מכל העם²⁷, כולל גם השרים, הרי מדת הנצחון אצלו היא בתוקף. ומצד מדת הנצחון, הנה אפילו האוצרות שלא תשורם עין אדם, לא זו בלבד שפותח אותם ונותנם, אלא עוד זאת, שמבזבז אותם, ומחלק אותם ע"י שרי הפקידים שהם פקידי החיל, והכוונה בזה הם אנשי החיל, שהם דוקא עושים את הנצחון, והיינו, שאף

(ב) שבשם זה נקראו ביצי"מ, שזוהי ההכנה למ"ת, שבו ניתנו ההוראות בנוגע לכל עניני העבודה, שכללותם הו"ע עשיית המשכן.

(ג) ככל ג' הפירושים שבצבא²².

(ד) שזוהו תכלית כוונת ורצון המלך, וענין זה נוגע למעלה יותר משכלו, שלכן עושה דברים שאינם ע"פ שכל — לבזבז האוצרות כו'.

26 ראה יומא שם. רמב"ם הלי' ת"ת בסופן, ובכס"מ ולח"מ שם.
27 שמואל"א ט, ב. ונתבאר באוה"ת וירא כרך ד תשסד, ב. שה"ש כרך ב ע' תיד ואילך.

21 בא יב, מא.
22 ראה בהמשך פרק י.
23 פרק יח.
24 פרק יא.
25 יומא כב, סע"ב.

שפקידי החיל הם אלו שמונחים ויודעים כל החכמות שבתכסיסי המלחמה, מ"מ, אלו שפועלים את הנצחון הם אנשי החיל שמוסרים נפשם בפועל (כפי שמבאר גם בסיום המשך ההילולא²⁸). ומזה מובן שכדי שבנ"י יוכלו לנצח במלחמה להפוך את שקר העולם ולעשות ממנו קרשים למשכן שבו יהי' הענין דושכנתי, נותנים להם מלמעלה לא רק הענינים שהם בגדר גילוי, אלא גם ענינים כאלו שדוגמתם למטה הו"ע האוצרה, שהוא כמוס וחתום מעין כל רואה מלבד המלך עצמו, והיינו, שזהו"ע שלמעלה מכל ענין של גילוי, אפילו גילוי בדוגא היותר עליונה.

(ה) והסדר בזה הוא שתחילת ההמשכה היא באופן של נקודה, שהו"ע המס"נ, ואח"כ נמשך באופן של צדקת פרזונו²⁹, שהו"ע דפרוזת (כנ"ל³⁰), באופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה³¹.

(ו) ומזה מובן, שגם כאשר העבודה בכל הגילויים שבנפשו היא עד אין קץ ואין תכלית, אין זה מספיק עדיין, שהרי כל זה הו"ע של אור וגילוי, וכיון שמלמעלה נמשך ענין נעלה יותר מאור וגילוי, צריך להיות כן גם למטה, שהרי צדיקים דומים לבוראם³². והענין בזה, שגם במדרגת צדיקים, הנה כאשר העבודה היא ע"פ טו"ד, הרי זה בציור המציאות שלו, שזהו"ע האור, ולכן, לא מספיק העבודה דבכל לבכך ובכל נפשך³³, אלא צ"ל העבודה דבכל מאדך³³ (שעבודה זו דוקא נקראת עושין רצונו של מקום³⁴), שהו"ע המסירת נפש. ועוד זאת, שענין זה הוא לא רק בבחינת מהדרין מן המהדרין, אלא שנוגע ודרוש בשביל נצחון המלחמה נגד הלעו"ז, שהרי לולי זאת, יכול להיות ענין של לעו"ז בסוג היותר תחתון, כפי שמבאר בהמאמר (בפי"ג) שאפשר חלילה שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה (היפך הענין דקול מחצצים²⁹, אלו האומרים על טמא טמא ועל טהור טהור³⁵, אשר, הבחינה על זה הוא הענין דבין משאבים³⁶, ששואבים לאחרים), דכיון שהלימוד הוא אצלו

28 פרק יט.

34 ראה חדא"ג מהרש"א ברכות לה, ב.

29 ספר שופטים ה, יא.

אור תורה להרב המגיד סימן קסו. לקו"ת

30 ד"ה צדקת פרזונו דיום ש"ק (לעיל ע')

שלח מב, ג.

י ואילך).

35 תדבא"ר פ"י. וראה ד"ה א"ר אושעיא

31 ויצא כח, יד.

כו' צדקת פרזונו תרפ"ט פ"ג (סה"מ תרפ"ט

32 ב"ר פס"ז, ח. במדב"ר פ"י, ה.

ס"ע קסג ואילך).

36 תדבא"ר שם.

33 ואתחנן ו, ה.

והנה הדרגא הכי עליונה בענין הגילוי הוא הגילוי שאין לו סוף ואין לו תכלית. וזהו שמביא בהמאמר³⁷ מ"ש בתיקוני זהר³⁸ שאור א"ס הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. והיינו, שמזה שנקרא בשם אור, מובן, שזהו"ע של גילוי, שהרי גדר האור הוא גילוי, אבל אין זה אור (גילוי) סתם, אלא אור שנקרא בשם א"ס, שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. ומסביר גודל הענין שבזה, החל מהביאור בהענין דלמטה עד אין תכלית, דהיינו עד מדריגה היותר מטה מטה שבסדר השתלשלות, בעוה"ז התחתון שהוא עולם העשי', ובעולם העשי' גופא לא רק עניני קדושה ועניני רשות שבו, אלא גם ענין הקליפות, שגם הם קשורים עם עולם העשי'. ויתירה מזה, אפילו ענינים שהם למטה מהקליפה, כמבואר בתניא³⁹ שהאדם החוטא ועובר על רצונו ית' הוא גרוע ופחות הרבה מאד מהס"א והקליפה, וכמאמר יתוש קדמך⁴⁰, כיון שהקליפה ממלאת את התפקיד שלך נבראה, והיינו, לא רק ענין הקליפה שהיא שומרת להפריי⁴¹, אלא גם ענין הקליפה כפי שמסית ומפתה לעבור על רצונו ית', בדוגמת הזונה ששכרה המלך כדי לפתות את בן המלך⁴², שבזה היא ממלאת את ציווי המלך, משא"כ החוטא ועובר על רצונו ית', הרי הוא למטה מזה. ובזה גופא ישנו אופן שהוא חוטא ופושע בענינים של לעו"ז או בעניני הרשות, אך ישנו גם אופן שלמטה מזה, שמשתמש בעניני קדושה כדי לעשות היפך רצון העליון, שזהו כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך כו' (כפי שמסיים

ענין שכלי בלבד, יכול לדייק בשכלו היפך התורה. והנצחון על זה הוא רק ע"י העבודה שלמעלה מהשכל, שהו"ע המס"נ.

(ז) והיינו, דאף שלשון מאמר הזהר למעלה עד אין קץ (ואח"כ) ולמטה עד אין תכלית, מ"מ, מקדים לבאר הענין דלמטה עד אין תכלית, משום שענין זה נוגע יותר לעבודה. ומביאור העילוי דמטה עד אין תכלית, יובן יותר העילוי דמעלה עד אין קץ, ומזה יובן — במכ"ש — גודל מעלת האוצר שהוא למעלה מענין הגילוי דאור א"ס.

(ח) ע"ד הענין דצלם בהיכל.

---

(41) של"ה יט, ב. הובא באוה"ת נ"ך כרך

(37) פרק יב.

ב ס"ע תתלד ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קעו [קצא]. תש"ד ע' 139 ואילך. ועוד.

(38) סוף תיקון נז. וזה חדש יתרו לד,

סע"ג. וראה גם תיקוני זהר תיקון יט.

(42) זח"ב קסג, א. תניא ספ"ט. ספכ"ט.

(39) פכ"ד.

(40) סנהדרין לח, א.

מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט, ה'תשכ"ד (ג) יט

(בתניא³⁹), שזהו מ"ש בהמאמר⁴³ שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה, שגם זה נכלל בהענין דלמטה מטה (ע"כ הוא המבואר ב"ג פרקים הראשונים).

(ב) **וממשיך** בפרק י"ד ט: והנה בכ"ז ואתה מחי' את כולם כתיב⁴⁶, דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש, וכדאיתא באגה"ק סי' ק' דהארה דהארה הוא בכל הנבראים ונוצרים ונעשים כו', שהוא האור והחיות אלקי שנמשך בכל הנבראים, וכמאמר⁴⁷ הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים, דהאור והחיות מאיר ונמשך גם במדרי' היותר תחתונים והיותר שפלים, וכמ"ש⁴⁸ אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך (עכ"ל). והיינו, דאע"פ שישנם הענינים שהם למטה מטה, כמשנת"ל בארוכה כמה דרגות בזה עד למטה מטה, מ"מ, גם ענינים אלו הם בכלל מ"ש ואתה מחי' את כולם, כולם דייקא, שכולל גם הענינים שהם למטה מטה ביותר, אפילו קליפות, ואפילו הענינים שלמטה מקליפות, שזהו העובר על רצונו ית' (כדלקמן ס"ד-ה).

(ג) **והענין** בזה, דהנה, מ"ש ואתה מחי' גו', אין הכוונה להעצמות ממש, וכמ"ש רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁴⁹ בפירוש ואתה מחי' את כולם, שתיבת ואתה היינו בחי' האותיות מאל"ף ועד תי"ו והה"א היא ה' מוצאות הפה מקור האותיות, והרי העצמות הוא למעלה מענין האותיות, דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ⁵⁰. ואף שאין איזה ענין אחר שמחי' ח"ו מלבד העצמות, וע"ד מארז"ל⁵¹ אליו ולא למדותיו, מ"מ, אופן החיות יכול להיות כפי שעצמות הוא כמו שהוא, או כפי שרצון העצמות הוא להעלים ולהסתיר את עצמו באור עליון

(ט) ולהעיר, שמספר י"ד שייך כבר להעילוי דקיימא סיהרא באשלמותא⁴⁴, שהרי חודש הלבנה אינו ל' יום שלמים, אלא כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים⁴⁵, ונמצא שמילוי ושלמות הלבנה הוא בין י"ד לט"ו.

48 תהלים קלט, ח.

49 פ"ב.

50 לקו"ת פינחס פ, ב.

51 ספרי — הובא בפרס שער לב (שער

הכוונה) פ"ב.

43 פרק יג.

44 ראה זח"א קנ, א. רכה, ב.

45 ב"י או"ח סתכ"ו.

46 נחמ"י ט, ו.

47 ראה ע"ז ג, ב.

שקמי' ית' אוכם הוא⁵². וזהו מ"ש רבינו הזקן שתיבת ואתה קאי על האותיות כו', דהיינו שהמשכת החיות בכל הנבראים היא ע"י התלבשות העצמות להעלים ולהסתיר את עצמו ע"י האותיות'.

ומוסיף בהמאמר: "דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש". והיינו, דעם היות שבפסוק נאמר ואתה מחי' את כולם, הרי זה כמ"ש רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה⁴⁹ אל תקרי מחי' אלא מוהוה⁵⁴ דהיינו יש מאין, וכפי שמביא לפנ"ז⁵⁵ פי' הבעש"ט במ"ש⁵⁶ לעולם הוי' דברך נצב בשמים, היינו, שאותיות הדיבור מאל"ף ועד תי"ו שבעשרה מאמרות עומדים בתמידות, באופן דנצב (כמו אתם נצבים⁵⁷, מלשון נצב מלך⁵⁸), שמורה על העדר השינוי, בכל הנבראים להוותם ולקיימם. וזהו שמוסיף בהמאמר, שהאור האלקי נמשך להוות ואח"כ גם להחיות את כל הנבראים. והענין בזה, דהנה, בענין ההתהוות וענין החיות" יש חילוק בהגילוי שבדבר, כמבואר במק"א⁵⁹ בארוכה, שבנוגע להתהוות הנבראים רצה הקב"ה שענין ההתהוות יהי' באופן שהמהווה מעלים את עצמו מהמתהווה, עד כדי כך שהרגשתו של היש הנברא היא שאין לו עילה וסיבה שקדמה לו, אלא הוא יש אמיתי, כפי שנראה גם לעיני הזולת. משא"כ בנוגע לענין החיות, הרי בשעה שמתבונן כיצד ואיך הוא חי, אזי בא לידי הבנה ועד שנרגש אצלו שישנו מקור שמחי' אותו (אע"פ שהבנה וההרגש הם במיעוט וצמצום). וכמו לדוגמא במאמר תדשא הארץ דשא⁶⁰, שיש בזה ב' ענינים, התהוות

(י) ועפ"ז מובן מה שצריך להביא רא'י ממ"ש ואתה מחי' את כולם, אף שזה דבר פשוט שאין עוד מלבדו⁵³, כי, הכוונה היא על ענין האור (הארת אור אלקי) שנמשך למטה עד אין תכלית כו'.

(יא) ובסגנון אחר: מהות הדבר, דהיינו עצם הווייתו, שהוא מצד ענין ההתהוות, ומציאות הדבר, דהיינו טבעו ותכונותיו כו', שהיא מצד ענין החיות.

52) ראה תקו"ז תיקון ע קרוב לסופו
 (קלה, ב).
 53) ואתחנן ד, לה.
 54) ראה פרדס שער ו (שער סדר עמידתן)
 פ"ח.
 55) שעהיוה"א פ"א.
 56) תהלים קיט, פט.
 57) ר"פ נצבים.
 58) מלכיס"א כב, מח. אוה"ת נצבים ע'
 א"רא ואילך.
 59) ראה סה"ש תורת שלום ע' 121
 ואילך.
 60) בראשית א, יא.

מציאות הדשא, ופרטי האופנים דקיום וחיות הדשא, שיש מהם הדורשים ריבוי גשמים ויש מהם הדורשים מעט גשמים, ועד"ז יש חילוקים במדת החום הדרושה לכל אחד מהם. וכאשר האדם מתבונן בזה, אזי בא לידיעה והבנה שישנו מי שמשגיח בהשגחה פרטית שיהיו כל הענינים הדרושים באופן המתאים לכל עשב ודשא שיוכל להיות חי. אמנם, ע"י הידיעה וההבנה בהענין דמחי', הרי הוא בא אח"כ לידי הבנה שבהכרח להיות גם מי שמהווה את הדבר, שהרי אין היש עושה את עצמו. וזהו שמש"נ בכתוב בגלוי הוא ואתה מחי' את כולם, ועל זה בא הלימוד דאל תקרי מחי' אלא מהוה, כידוע⁶¹ שהלימוד דאל תקרי אינו שולל אלא מוסיף עוד ענין, היינו, שמהענין דמחי' באים לידי הכרה גם בהענין דמהוה. ושני ענינים אלו נכללים באותו פסוק ובאותה התיבה — ואתה מחי' את כולם, שזהו שהארת אור אלקי (אור א"ס) נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים.

ד) **והנה** מ"ש ואתה מחי' את כולם הרי זה כולל לא רק את כל העולמות והענינים דקדושה ורשות בלבד (כפי שמצינו כמ"פ שהכוונה בלשון "כל" היא רק רובו ככולו, ולא כולו ממש⁶²), אלא כולל גם את ענין הקליפות, שהרי בנוגע לכל מציאות שיש בעולם (לא רק רובו ככולו), כולל גם מציאות הקליפה, ישנו הכלל שאין היש עושה את עצמו, ועכצ"ל שגם מציאות זו נכללת במ"ש ואתה מחי' את כולם. ועל זה מביא בהמאמר משארז"ל שהקב"ה זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים. דהנה, קרני ראמים היינו הבריאה הכי גדולה, וביצי כנים היינו הבריאה הכי קטנה, שכן הוא בגשמיות, וכמו"כ הוא גם ברוחניות הענינים (שהרי הגשמיות משתלשל מן הרוחניות), כדאיתא⁶³ בספר טור ברקת⁶⁴ (מתלמידי האריז"ל) שקרני ראמים הם סוד עשר קרנות, שהו"ע עשר ספירות דכתר (שהרי ראם הוא גבוה מאד, וענינו בספירות הוא ספירת הכתר, וקרני ראם קאי על הדרגא הכי עליונה שבכתר גופא), תכלית הרוחניות. וביצי כנים היינו בריאה הכי קטנה גם ברוחניות, שהיא קטנה מצד האלקות שיש בה, הו"ע הקליפה, כדאיתא בפע"ח⁶⁵ בכיאר הענין הרוחני דכנים, שכנים בגימטריא ק"כ, ורומז על ק"כ הצירופים דשם

61 הליכות אלי ס"ג. לקו"ש חכ"א ע' 24
 62 הערה 27. וש"נ.

63 בהבא לקמן — ראה אוה"ת חיי שרה

ככד, סע"ב ואילך. כרך ב תמד, א ואילך.

64 סו"ס תרנב.

62 ראה ט"ז או"ח סתקפ"ב סק"ג.

65 שער חג המצות פ"ז.

אלקים, והיינו, ששם אלקים (בגימטריא הטבע⁶⁶) נקרא מגן על שם הוי"ו⁶⁷, ולכן נקרא בשם כנים, מלשון כינוי, שהכינוי בא במקום השם והוא איבוד השם (כמובא בתשובת מהרי"ק⁶⁸), וכפירוש הרב המגיד⁶⁹ בענין נגד שמא אבד שמה⁷⁰, שכדי להיות נגד שמא, כמארז"ל⁷¹ הלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה (עד למטה מטה בעולמות התחתונים) לקנות לו שם, הרי זה ע"י אבד שמה, היינו, שנאבד השם ונשאר רק כינוי. ונמצא, ש(ביצי) כנים מורה על ענין הקליפות⁷², שגם שם נמשך האור והחיות האלקי. וע"ד מארז"ל⁷³ אין עוד מלבדו⁷⁴, ואפילו כשפים.

(ה) **והנה** נתבאר לעיל שההמשכה למטה מטה כוללת גם הענינים שהם למטה מהקליפות, דהיינו מי שעובר על רצון הבורא. וזהו מה שממשיך בהמאמר: "וכמ"ש אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך", שהרי ענין השאול הוא העונש לעוברי רצונו⁷⁵, ועז"נ ואציעה שאול הנך, שגם שם ישנו אור א"ס. והענין בזה, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בשער הציצית⁷⁶ מ"ש אם אסק שמים ואציעה שאול שניהם יחד, שכשם שאם אסק שמים שם אתה, כמו כן אציעה שאול הנך, אתה ממש, כמו שנמצא בשמים⁷⁷. וכפי שמבאר בארוכה, שזה לעומת זה עשה האלקים⁷⁸,

(יב) ולכן במצרים הי' מכת כנים, כי מיני' ובי' אבא לשדי' בי' נרגא⁷⁹, ועי"ז הי' יכול להיות יצי"מ, שהו"ע היציאה ממצרים וגבולים.

(יג) ולכן נברא השאול ביום שני, שבו נבראת מחלוקת⁸⁰, משא"כ ביום ראשון שנקרא יום אחד⁸¹, לפי שהי' הקב"ה יחיד בעולמו⁸². וזהו גם ענינו של יוהכ"פ, כמארז"ל⁸³ יום אחד זה יום הכפורים, והיינו, לפי שביוהכ"פ אין השטן שולט⁸⁴.

(יד) והיינו, דכשם שאוא"ס הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין

71 קה"ר פ"ז, א (ב).

72 סנהדרין לט, ב. הובא בתניא פל"א.

73 חולין ז, ב.

74 ב"ר פ"ד, ו.

75 בראשית א, ה.

76 פרש"י עה"פ (מב"ר פ"ג, ח).

77 ב"ר שם.

78 יומא כ, א.

79 פכ"ב-כג.

80 קהלת ז, יד.

66 פרדס שער יב (שער התיבות) פ"ב.

78 שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא).

79 ב. של"ה פט, א. א. קפט, א. שח, ב. שו"ת חכם

צבי סי"ח. תניא שעהיוה"א רפ"ו. לקו"ת פ'

ראה כב, ריש ע"ג.

67 תהלים פד, יב. וראה תניא שעהיוה"א

פ"ד. אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ.

68 שרש קסב.

69 לקוטי אמרים סימן רב. אור תורה

סימן שצ.

70 אבות פ"א מי"ג.

ולכן כשם שבתכלית העילוי דקדושה (שזהו"ע קרני ראמים ברוחניות) ישנו ענין שערות הזקן דלמעלה⁸¹, כמ"ש⁸² ועתיק יומין יתיב לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקא (שהו"ע הטלית וחוטי הציצית⁸³), שזה מורה על גודל ועילוי האור שלמעלה (שזהו עומק רום), שמצד עוצם מעלתו אין בכח לקבלו אלא ע"י צמצומים, שזהו הצמצום שע"י הפסק הגולגולת שלאח"ז נעשית צמיחת השערות, הנה כמו"כ גם בלעו"ז, שבשערהא אחידן⁸⁴, והיינו, שבמקום שהמשכת אלקות היא בצמצום, הנה כאשר ישנו צמצום נוסף שהו"ע השערות, אזי יש אחיזה ותפיסא ויניקה ללעו"ז. וזהו שמצינו ששער באשה ערוה⁸⁵, משא"כ בנזיר כתיב⁸⁶ קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו, והיינו, לפי ששערות דנזיר הם מבחי' שערות דקדושה, משא"כ כאשר השערות הם במקום שיש צמצומים ודינים, אזי נמשך מהם יניקה ללעו"ז (שזהו עומק תחת, שאול). אך עז"נ ואציעה שאול הנך, וכפי שאמר יונה מבטן שאול שועתי⁸⁷, היינו, שגם מתוך השאול מכיר (דערהערט ער) אלקותי, ויתירה מזה, כמ"ש⁸⁸ מוריד שאול ויעל, כמבואר שם שירידה זו היא לצורך עלי', והעלי' (ויעל) היא לפי ערך הירידה (מוריד), והיינו, שמהעונש דמוריד שאול גופא מוכן תכלית העילוי שנעשה על ידו, שהרי ידוע⁹⁰ שעונשי התורה אינם לשם עונש בעלמא ח"ו, שהרי התורה היא תורת חסד, וא"כ, גם העונש שבתורה הו"ע של חסד, שתכליתו הוא שיתתקן ויחזור למוטב, ועד כדי כך הוא

תכלית, כמו"כ גם בעבודת האדם, יש מצב דאם אסק שמים שם אתה (ע"ד למעלה עד אין קץ), ויש מצב דאציעה שאול הנך (ע"ד למטה עד אין תכלית).

טו) אלא, שענין השאול אצל יונה לא הי' ענין בלתי רצוי שנעשה על ידו, ואדרבה, ענין זה הי' מצד ציווי ה' להדג שיבלענו כדי שלא יטבע במי הים⁸⁸, ולכן אין זה חידוש כ"כ שגם מתוך השאול ה"ה מכיר אלקות. ועיקר החידוש הוא שגם כאשר אציעה שאול, היינו, שהאדם מצד עצמו יורד לשאול ע"י החטא כו', מ"מ, הנך.

86) נשא ו, ה.

87) יונה ב, ג.

88) מצו"ד שם, א.

89) שמואל-א ב, ו.

90) ראה לקו"ש חכ"ב ע' 71. ובכ"מ.

81) ראה לקו"ת אמור לא, ד ואילך.

82) המ"צ להצ"צ קד, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

82) דניאל ז, ט.

83) ראה גם לקו"ת ר"פ קרח.

84) זח"ג ס, ב.

85) ברכות כד, א.

העילוי, שבשביל זה כדאי אפילו הענין דמוריד שאול (שזהו למטה יותר מענין הקליפה, כנ"ל), כמארז"ל⁹¹ מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי, וכיון שזהו דין קשה ביותר, הרי מובן מעלת התענוג והטובה שמגיעים אליהם. ומכל זה מובן שאפילו למטה מטה ביותר, עד לאדם הפושע, ופושע בתכלית, שבכח התורה אומר דבר הלכה שהוא היפך התורה (היינו שע"י עניני קדושה גופא מוסיפים כח בלעו"ז), הנה גם שם ישנו המשכת אוא"ס, שנמשך למטה עד אין תכלית.

ו) **וממשיך** בהמאמר: וכ"ז הוא לפי שהאור הוא א"ס בעצם, ע"כ אין סוף ג"כ להתפשטותו, בריבוי המדריגות וההשתל' עד למטה מטה ממש כו', ובכ"מ שהוא נמשך ומתפשט אינו בהתפעלות והשתנות כלל, דאינו כדמיון הנשמה והגוף, דהנשמה הרי מתפעלת ממקרי הגוף, אבל האור האלקי המחי' ומהוה אינו מתפעל ואינו משתנה כלל. ומה שיכול להיות שינוי בהאור ע"י ההתלבשות, והיינו מה שההתלבשות פועל איזה שינוי, הוא רק בהחיות שבבחינת כח, וידוע דחיות שהוא בבחי' כח הוא מהכלים דבי"ע, דכלים דבי"ע ה"ה בבחינת מציאות, וכדאיתא באגה"ק הנ"ל דראשית היש הן כלים דבי"ע, ומשו"ז שייך בהם השינוי וההתפעלות, אבל באור המחי' אין בו שום שינוי והתפעלות כלל וכו' (עכ"ל).

והענין בזה, כפי שמבאר הצמח צדק בארוכה בדרוש שלש שיטות⁹² (בשיטה השני'), שאפילו בכלים דאצילות, הנה אף שנקראים בשם כלים, לא שייך בהם ענין של שינוי. ומבאר זה⁹³ על יסוד ביאור אדמו"ר האמצעי⁹⁴ במאמר הזהר פ' ויצא⁹⁵ שהקב"ה אומר אפילו במאנין דילי לא אשתמש אלא במאנין דילך, דמאנין הם בחי' הכלים, ופי' מאנין דילי הם בחי' הכלים דאצילות, שנקראים מאנין דילי משום דאיהו וחייה וגרמוהי חד⁹⁶, ומאנין דילך הם כלים דבי"ע. וממשיך לבאר שם (וכן הוא גם בביאור ושבחה תקס"ב⁹⁷ (בהביכל בכת"ק אדמו"ר האמצעי עם הגהות הצמח צדק)), שענין הכלי הוא בחי' גבול וצמצום להגביל ולצמצם את האור, אמנם, למעלה באצילות לא יתכן לומר שהכלי יגביל ממש את האור, שהרי הכל שם בבחי' אלקות, וא"כ אי אפשר לומר

91 חגיגה טו, ב.

92 נדפס באוה"ת ענינים ע' רנח ואילך.

96 תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

93 פ"י ואילך (ע' רעג ואילך).

97 מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קפח

94 ביאורו"ז קלד, ד [מו, ג] ואילך.

ואילך.

שהכלים עצמם הם בבחי' גבול, דח"ו לומר כן באלקות. אך הענין הוא, שכדי שיוכל להיות ענין ההגבלה להגביל ענין אחר, ומבחוץ לעולם האצילות, הרי זה נפעל ע"י (כללות הענין דעשר ספירות דאצילות, ובפרטיות) הכלים דאצילות (שנקראים בשם מאנין), אבל הכלים דאצילות עצמם הם בלי גבול. והדוגמא לזה באדם התחתון (שהוא אדמה לעליון⁹⁸), שכאשר כח הכתיבה שביד נמשך ע"י התחלקות האצבעות לכתוב אות אחת, הרי כח הכתיבה גופא, הנה גם בשעה שכותב אות אחת יש בכחו לכתוב כו"כ עד לריבוי אותיות, אלא שמגביל שמה שיבוא עתה בדיו על הקלף יהי רק אות אחת. ומבאר, שלא רחוק לומר כן בעולם האצילות (אף שלכאורה איך שייך באצילות ענין של גבול, אפילו להגביל מה שחוץ הימנו), במכ"ש מדעת הרמב"ם⁹⁹ שהוא וחכמתו אחד, הוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה הכל אחד, ואם הרמב"ם אומר זאת בנוגע לעצם הבורא, הרי לפחות שייך לומר כן בע"ס דאצילות. אך עדיין צריך להבין איך נעשה ענין ההגבלה במאנין דילי, דבשלמא באדם, הנה אע"פ שעצם הנפש היא למעלה מכל הגבלה, מ"מ יכולה להיות הגבלה בכח הכתיבה, כיון שעובר ע"י היד ואצבעות היד, אבל למעלה באצילות לא שייך לומר כן, שהרי אין לו גוף ולא דמות הגוף¹⁰⁰. אך הביאור בזה, כי הוא ית' כל יכול, ומצד זה יש בו גם כח הגבול¹⁰¹, ולכן יכול לפעול ענין ההגבלה גם ללא הכלים שמחוץ לאצילות. ועפ"ז מבאר אדמו"ר מהר"ש¹⁰² ענין התהוות מציאות הרע, כמ"ש¹⁰³ ובורא רע, אע"פ שבאצילות כתיב¹⁰⁴ לא יגורך רע, דכיון שהוא ית' עם היותו א"ס יש בו ג"כ הכח להאיר ולהשפיע בבחי' גבול, א"כ מזה נמשך ג"כ בחי' ובורא רע, והיינו הך, כי המקור לרע הוא מצד מדידה והגבלה וצמצום. ומכל זה מובן שאפילו בכלים דאצילות לא שייך שינוי והתפעלות, שהרי הם מאנין דילי, והם למעלה מהגבלה, אלא שזהו הכח להגביל מחוץ לאצילות.

(טז) וכמ"ש בעבוה"ק¹⁰¹ שאם תאמר שיש לו כח בבלתי בע"ג ואין לו כח בגבול, אתה מחסר שלימותו.

98) לשון הכתוב — ישעי' יד, יד. ספר עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. שלי"ה ג, א. כ, ב. ועוד.
99) הלי' יסודי התורה פ"ב ה"י. הלי' תשובה פ"ה ה"ה. סוף שמונה פרקים להרמב"ם.
100) פיוט יגדל — ע"פ פיה"מ להרמב"ם ואלך.
101) סנהדרין פרק חלק — היסוד השלישי.
101) ח"א רפ"ח.
102) המשך חייב אדם לברך תרל"ח פ"ל-לא (סה"מ תרל"ח ע' קסו ואילך).
103) ישעי' מה, ז.
104) תהלים ה, ה. לקו"ת במדבר ג, ג

ז) **ויש** להוסיף, שענין זה שבאצילות לא שייך שינוי והתפעלות, מצינו גם בנוגע להנהגה בפועל. דהנה, ידוע החילוק שבין יוסף להשבטים¹⁰⁵, שביוסף כתיב¹⁰⁶ ויבוא הביתה לעשות מלאכתו, למיבדק בכתבי חושבני¹⁰⁷, ואח"כ נעשה משנה למלך¹⁰⁸, ועד שבלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים¹⁰⁹, ואעפ"כ עמד על עמדו בעבודת ה' בדרגת העבודה שבעולם האצילות. ואילו השבטים, עליהם נאמר¹¹⁰ והם לא הכירוהו, שמצד מעמדם של השבטים בעבודת הבורא באופן שרועי צאן היו עבדיך¹¹¹, שהיו בהתבודדות מחוץ לעיר, כדי שעניני העיר לא יבלבלו אותם לעבודת הבורא, לא היתה להם הכרה באופן עבודתו של יוסף, שבהיותו במעמד ומצב שעל ידו נעשים כל פרטי הענינים דארץ מצרים, ערות הארץ¹¹², היתה עבודתו כאופן העבודה בעולם האצילות. וטעם הדבר, לפי שדרגת השבטים היא בעולם הבריאה, ואילו דרגתו של יוסף היא בעולם האצילות (כמבואר בארוכה בתו"א¹¹³), וזהו שאמר יוסף לאחיו התחת אלקים אני¹¹⁴, פי', הרי אני למעלה מבחי' שם אלקים, מלכות דאצילות (המקור דעולמות ביי"ע), ולא תחת שם אלקים כמו אתם. וכיון שיוסף הי' מבחי' האצילות, לכן לא היתה המחשבה מדברי העולם מבלבלת אותו כלל, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש¹¹⁵.

ובזה מבאר¹¹⁶ גם לשון רו"ל¹¹⁷ גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם, ידוע דייקא, שידוע לפניו ממילא ואינו בבחי' התלבשות בבחי' המחשבה. ומבאר שזהו מ"ש הרמב"ם⁹⁹ הוא היודע והוא הידוע, דהנה, יש ב' בחי' בענין הדעת שלמעלה, דעת תחתון ודעת עליון. דעת תחתון הוא באופן שהוא היודע, שהוא באופן של התלבשות כביכול, ומצד זה יש שינוי בין קודם הידיעה בשעת הידיעה ולאחרי הידיעה. ודעת עליון הוא באופן שהוא הידוע, היינו שידוע לפניו ממילא, לא בבחי' התלבשות.

110) שם מב, ח.	105) ראה מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע'
111) ויגש מז, ג.	קצב ואילך. תו"ח ויחי רמג, ב ואילך. אוה"ת
112) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ד	מקץ כרך ו תתשב, א ואילך. סה"מ תרל"ג
פ"א, ד (בסופו).	ח"א ע' סג ואילך. עזר"ת ע' קג ואילך.
113) קג, סע"א ואילך.	תרפ"ח ע' כג ואילך.
114) ויחי נ, יט.	106) וישב לט, יא.
115) סה"מ תרכ"ז ס"ע חצר ואילך [ע'	107) תרגום אונקלוס עה"פ.
שכג].	108) ראה מקץ מא, מ. שם, מג. פרקי
116) שם ע' חצר [שכב].	דר"א פי"א.
117) עירובין יג, ב.	109) מקץ שם, מד.

אך גם בבחי' דעת עליון ידוע לפניו הכל בפרטיות, וכמארז"ל¹¹⁸ בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון (שנמנים אחד אחד), וכולן נסקרין בסקירה אחת (ואע"פ שעוברין זה אחר זה¹¹⁹), שזהו הענין דהשגחה פרטית על כל פרט ופרט שנמצא למטה, ועד שאמרו רז"ל¹²⁰ עד שלא נוצרה המחשבה בלבו של אדם גלוי וידוע לפניו ית', אלא שזהו בדרך גלוי וידוע לפניו, שאינו מתלבש כלל בידיעה זו, רק שהוא ידוע מאליו וממילא. ובזה מתרץ רבינו הזקן¹²¹ מה שלכאורה הידיעה שמבין מחשבת כל הנבראים הוא למעלה כמו מחשבות זרות ודברי הבאי, כיון שאין זו בחי' התלבשות המחשבה כלל, כי אם שהוא בדרך גלוי וידוע, בדרך ממילא, כמו שלגבי יוסף לא היו מבלבלים המחשבות מדברי העולם.

ומוסיף שם, שמצינו כן אצל נשיאי ישראל גם בדורות שלאח"ז, שזהו שפעל הבעש"ט ז"ל שאף שהי' למטה בעוה"ז הגשמי, לא יהי' לו שום סתירה כלל להיות ג"כ בעולמות העליונים. וכפי שמבאר אדמו"ר האמצעי¹²² מה שהבעש"ט התפלל כמה תפלות שיוכל להשיב לשואלו דבר בעת עליית נשמתו כו', והיינו, דעם היות שכדי להשיב לשואלו בעניני עוה"ז צריך להשיב לפי פרטי השאלה והשואל, מ"מ, בשעת מעשה עומד הוא בעבודתו ובמדריגתו כמו בעולם העליון. ומסיים שם, שבליל ש"ק הי' הבעש"ט ב' שלישי למעלה ושלישי א' למטה, ובשאר ימי החול בהיפוך (שלישי א' למעלה וב' שלישי למטה). והיינו, שעילוי זה שעניני החול לא בילבלו אותו מעבודתו, אינו מצד מעלת השבת, אלא מצד ענינו הוא, שלכן מסיים שעד"ז הי' גם בשאר ימות החול, כמו שלגבי יוסף לא היו מבלבלים המחשבות מדברי העולם, והיינו, לפי שהוא ע"ד הענין דגלוי וידוע, ועד"ז בצדיקים שדומים לבוראם³², שלכן גם כאשר משיב לפי פרטי הענין והשואל, אינו מתפעל ואינו משתנה כו'.

ח) וממשיך בהמאמר, שהטעם לכך שהאור המחי' אין בו שום שינוי והתפעלות כלל, הוא, "לפי שאינו מתערב". והענין בזה, דהנה, ריחוק הערך והשייכות בין האוא"ס להמטה מטה, אינו טעם מספיק שלא יתפעל ולא ישתנה, וראי' לדבר מהתלבשות הנשמה בגוף, שלמרות ריחוק הערך שביניהם להיותם הפכים, והתקשרותם אינה אלא

121) מאמרי אדה"ז תקס"ה שבעה עשר
105. וראה גם תר"ח, אוה"ת וסה"מ שם.
122) תר"ח שם רמט, ג. וראה גם מאמרי
אדה"ז, אוה"ת וסה"מ שם.

118) ר"ה יח, א.
119) פרש"י שם.
120) ב"ר פ"ט, ג.

בכח המפליא לעשות (כמ"ש הרמ"א בשו"ע¹²³), הרי לאחרי ההתלבשות מתפעלת הנשמה ממקרי הגוף, ואילו האור האלקי המהוה ומחי' אינו מתפעל ואינו משתנה, והיינו לפי שאינו מתערב. וכפי שממשיך בהמאמר: וכמ"ש¹²⁴ אין קדוש כהוי', ואיתא בזהר¹²⁵ כמה קדישין אינון ולית קדוש כהוי', דקדוש הוי' אינו כמו כמה קדישין דסדר השתלשלות, דקדישין שבסדר השתל' הוא דקדוש ומובדל וקדושתם הוא שאינם באים בהתלבשות, אבל כאשר מתלבשים ה"ה בבחי' תפיסא, ותפיסא פועל שינוי, משא"כ קדוש הוי' שהוא בחינת האור, אינו דומה להקדישין דס' השתל', והוא מה דאינו מתלבש, וכאשר בא בהתלבשות הרי אינו בבחינת תפיסא, לפי שאינו מתערב, והוא כדוגמת האור למטה שמאיר, ומ"מ אינו מתערב, וכמו עד"מ האור שמאיר דרך הזכוכית, ויש זכוכית אדומה ירוקה ולבנה ונמה¹²⁶ שתפס אדומה ירוקה ולבנה, י"ל מפני שהם בג' הקוין (שזהו כללות סדר ההשתלשלות), אדומה (דין) קו השמאל, ירוקה קו האמצעי, ולבנה קו החסד], דיש חילוקים במראות אלו, אבל האור ה"ה פשוט ובלתי יש בו שום מראה כלל ממראות הזכוכית, לפי שהוא רק מה שמאיר על ידם, וגם אם מאיר על ידם בהתלבשות [שהרי לאחרי שהאור עובר דרך הזכוכית אינו נראה אור פשוט, אלא אדום או ירוק כו', והיינו, שהאור בא באופן שיש לו ערך עם הזכוכית, ובנמשל הו"ע התלבשות האור להוות ולהחיות], מ"מ אין האור נתפס, לפי שאינו מתערב. וכמו"כ יובן דרך דוגמא בהאור וחיות אלקי המחיי', שאינו משתנה כלל, ואין בו שום שינוי והתפעלות, וכ"ז הוא לפי שהאור הוא אין סוף בעצם, ע"כ הנה גם התפשטותו הוא בבחינת א"ס, שנמשך בכל המדרי' עד המדרי' היותר אחרונות והיותר תחתונות, ובכ"מ שהוא נמשך אינו מתפעל ואינו משתנה, אלא הוא בבחינת פשיטות בעצם (עכ"ל).

והענין בזה, כפי שמבאר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בארוכה¹²⁷ החילוק שבין אור לכת, דהנה, גם הענין הכי עליון שבאדם, ענין השכל, שהוא ראשית הגילוי מעצם הנפש, אינו באופן של אור פשוט, אלא הוא באופן של כח, שענינו הוא ששייך בו שינוי והתפעלות. וזהו גם שבשכל יש חילוקי דרגות, שיש שכל פנימי ושכל חיצוני, שכל עמוק ושכל שטחי, וענין זה הוא לא רק מצד השינוי בבירור וזיכוך כלי המוח

126 (ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהמאמר (פרק יד).
127 ד"ה אין עומדין תרס"ז (המשך תרס"ו ע' תעז [תרכט] ואילך).

123 א"ח ס"ו ס"א.

124 שמואל"א ב, ב.

125 ח"ג מד, א.

של האדם המשכיל, שמי שכלי מוחו מבוררים ומזוככים יותר יכול לקבל שכל עמוק, ואם לאו, יכול לקבל רק שכל חיצוני או שכל שטחיי, כי, אם נאמר שזהו רק מצד בירור וזיכוך כלי המוח, לא הי' אפשר להיות מציאות שהאדם ישיג תחילה שכל פנימי ואח"כ שכל חיצוני, שהרי מצד בירור וזיכוך כלי המוח הסדר הוא שככל שהאדם עובד יותר עם כלי המוח ומשכיל יותר, צריך לקבל יותר אור, ובמילא לא יתכן סדר הפוך, שישגי תחילה שכל פנימי, ואח"כ ישיג שכל שטחי וחיצוני. ואין לומר שהסיבה לכך שמשגי תחילה שכל פנימי ואח"כ שכל חיצוני, היא, לפי שעתה קאי בהאי מסכת שאל' שייך השכל פנימי, ואינו עוסק במסכת אחריתא שאל' שייך השכל החיצוני, שהרי אנו רואים לפעמים שגם באותו ענין שכלי ישיג תחילה את הפרטים הפנימיים שבשכל ורק אח"כ ישיג את הפרטים החיצוניים שבשכל זה גופא. וא"כ, בהכרח לומר שהשינוי בקבלת השכל אינו רק מצד בירור וזיכוך כלי המוח, אלא שיש גם שינויים בהשכל עצמו, שלכן נקרא כח השכל ולא אור השכל. משא"כ בענין האור, הנה אף שיש שינוי בין אור השמש אור הלבנה ואור הנר והאבוקה, אין זה כמו השינוי דשכל פנימי ושכל חיצוני, כיון שהשינוי אינו בהאור גופא, כי אם מפני שאור זה שייך למאור הגדול זה השמש, ואור זה שייך למאור הקטן זו הלבנה, ואור זה שייך לנר ולאבוקה, ובגלל זה חלוקים הם ומשתנים זה מזה, אבל אין זה שינוי בהאור גופא. וממשיך שם, שמה שלמטה אין אור השמש מאיר כ"כ כמו למעלה, הרי זה לפי שהשמש הוא ג"כ נברא ובע"ג. אבל כאן מדובר אודות אור שהוא אין סוף בעצם, ולכן, גם כאשר נמשך למטה מטה הרי הוא באופן דאין תכלית, שאינו מתערב, אינו מתפעל ואינו משתנה.

ט) **וסיים** הפרק הוא: וזהו למטה מטה עד אין תכלית, שהוא בהתפשטות ובגילוי עד גם במדרי' היותר שפלים בתכלית. ובפרקים שלאח"ז מסיים ביאור הענין דאור א"ס למעלה עד אין קץ, שגם

יז) ולהעיר מהמשך תרס"ו¹²⁷: ואם כי אפ"ל כך, אבל אין האמת כן כו'.

יח) ועוד זאת, שמה שאינו מאיר כ"כ למטה, אין זה מצד האור, כי אם מצד העכרוּרית שבהאור שיש למטה, וכידוע¹²⁸ דמצד גשם הנמצאים שלמטה נעשה עפרורית ועכרוּרית בהאור, ומשו"ז אין בו האור כל כך.

שם הוא באופן כזה, שבכל מקום שנמצא הרי הוא באופן דאין קץ. אמנם, ב' ענינים אלו (למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית) נקראים בשם אור, שענינו גילוי, עם היותו באופן שלמעלה מהנבראים, שלכן גם בהמשכתו למטה מטה אינו מתערב, אינו מתפעל ואינו משתנה. ועדיין אין זה ענין האוצר, שהר"ע הסתום, ולא ענין של גילוי כלל.

והנה אוצר זה נותנים ליהודי, בגלל היותו צבאות הוי', כדי שילך למלחמה בעולם, החל מהמלחמה עם האל זר אשר בקרבך זה יצה"ר¹²⁹, ובאופן הדגצה זו (בנין) ירושלים (כדאיתא בגמרא¹³⁰), היינו לבנות את הירושלים שבו, יראה שלם¹³¹, וענין זה נעשה ע"י עבודתו באופן של מסירת נפש, שלמעלה אפילו מכח השכל בדרגא הכי עליונה בשכל, שזהו"ע אוצר של יראת שמים¹³² שיש בכאו"א מישראל, מצד היותו חלק אלקה ממעל ממש¹³³, בחי' היחידה, ע"ש שמקבלת מיחיד¹³⁴, יחידו של עולם. וכאשר יהודי לוקח אוצר זה ומבזבזו בעבודה במס"נ, אזי מנצח במלחמה, ואז פועל שמבזבזים את האוצרות שלמעלה"י ונותנים לו כל הון יקר, שהוא נעלה יותר אפילו מאור א"ס שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית.

וזהו גם כללות הענין דאיתא במדרש¹⁴⁰ משל למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין ואיפרכין כו', חד אמר אנא נסיב דוכסין לגבי וחד

(ט) ויש להוסיף, שבענין האוצרות דלמעלה נכלל גם כללות הענין דהתגלות אלקות ע"י צדיקים¹³⁵, ובפרט ע"י נשיא הדור, אשר, בתר רישא גופא אזיל¹³⁶, וגם כאשר מתעלה בעילוי אחר עילוי עד לעילוי שבאין ערוך, מ"מ, לא יעזוב צאן מרעיתו¹³⁷, ומה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש¹³⁸, וממשיך כל הענינים בגילוי, בטוב הנראה והנגלה (ופשיטא ללא צער ויסורים), ועד שרואים במוחש גילוי או"ס באופן דושכנתי, כמ"ש¹³⁹ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו'.

(129) שבת קה, ב.	(135) תניא שעהיהו"א פ"ה.
(130) ברכות נח, א.	(136) עירובין מא, א.
(131) ראה ב"ר פנ"ו, י. לקו"ת פקודי ד,	(137) ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח"א ע' קמא.
(132) ראה ברכות לג, ב.	(138) סוטה יג, ב.
(133) תניא רפ"ב.	(139) ישעי' מ, ה.
(134) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. סה"מ	(140) איכ"ר פ"ג, ח.

תרצ"ו ע' 57. וש"נ.

אמר אנא נסיב איפרכין לגבי כו', הי' שם פקח אחד אמר אנא נסיב מלכא. וכפי שמצינו בעבודתו של רבינו הזקן, שאמר, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ¹⁴¹, זע איך וויל ניט דייך ג"ע התחתון, איך וויל ניט דייך ג"ע העליון, איך וויל מער ניט אַז דיך אליין (כמ"ש הצ"צ, ונתפרסם גם בדפוס)¹⁴². וענין זה נדרש מכאו"א, שיהי' תאב למלכא, היינו, שירצה העצמות בלבד, שלמעלה גם מהבחי' דאור א"ס שלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. וענין זה פועל יהודי בעבודתו שאינו מתפעל משקר העולם, ואדרבה, ע"י עבודתו במס"נ, שטות דקדושה, מהפכו להיות ממנו קרש להמשכן לו ית', שע"ז פועל הענין דושכנתי בתוכם, דירה לו ית' בתחתונים, שענין הדירה הוא¹⁴³ שבה נמצא עצמות המלך כמו שהוא, ונמצא שם בגילוי, וענין זה נפעל ע"י ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד.

143) ראה מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות — אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תקצז. תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג [ע' ה].

141) תהלים עג, כה.
142) סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א). נעתק ב"היום יום" יה כסלו.

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א
 לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל
 לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשד"מ

שבת שלום והצלחה רבה ומתוך עונג ופשיטא דאין ח"ו עצב בה —
 בכל עניני הילולא דנשיא דורנו, ובתר רישא גופא אזיל האנשים והנשים
 והטף,

כולל התועדויות פעילות ומתוך אהבת ישראל,
 והמשכם ופירותיהם בכל הימים שלאחריהם,
 ותתמלא בקשת השם — אני אמרתי אלקים אתם — כמלאכיא
 אתון חשיבין,

ויה"ר שהשם ימלא במהרה בימינו ממש תפלתנו תקותינו כל היום
 קרנו (דמשיח צדקנו) תרום בישועתך, ובני ישראל יוצאים ביד רמה,
 בגאולה האמיתית והשלימה.
 בברכה

מנחם שניאורסאהן

ובתר .. אזיל : עירובין מא, א.

האנשים .. והטף : וילך לא, יב. ואמרז"ל אפילו קטני קטנים.

והמשכם : הפעולה עצמה נמשכת, (ונוסף ע"ז) **פירותיהם** — ומעלה בכאו"א, וכמובן גם
 מרד"ה באתי לגני (דההילולא).

אני .. חשיבין : תהלים פב, וא"ו ותרגומו.

תפלתנו .. בישועתך : ברכת את צמח דוד בתפלת יח.

ובני .. רמה : פרשת יום ההילולא (בשלח יד, ח).

תהלים פב: הקאפיטל תהלים דשנה זו — ראה סה"מ י"א ניסן בתחלתו (המו"ל).

בס"ד. ש"פ בשלח, יו"ד שבט, ה'תשר"מ

(הנחה בלתי מוגה)

באתי¹ לגני אחותי כלה², ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא במאמרו ד"ה זה שניתן על ידו ליום ההסתלקות וההילולא שלו, דאיתא במדרש רבה³ לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, וע"ז הענינים הבלתי רצויים נסתלקה השכינה מלמטה למעלה עד לרקיע השביעי, ואח"כ עמדו שבעה צדיקים, מתחיל מאברהם אבינו, אחד הי' אברהם⁴, והורידו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁵, והורידה למטה בארץ, בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו. והמשכת השכינה למטה שע"י משה היתה בעיקר ובגילוי במעשה המשכן⁶, כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, המשכת עיקר שכינה (ושכנתי) במשכן הגשמי, ביי"ג או בט"ו⁸ דברים הגשמיים שמהם נעשה המשכן, בתוכם כפשוטו, ועי"ז נפעל שיהי' גם ושכנתי בתוכם (לשון רבים) בתוך כאו"א מישראל כדרשת רז"ל⁹. וזהו צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי¹⁰, דעבודת הצדיקים היא להשכיך ולהמשיך את השכינה (בחי' שוכן עד מרום וקדוש¹¹) למטה בארץ (עלי') באופן של לעד, באופן נצחי [והיינו לפי שהמשכה היא ע"י העבודה דתורה ומצוות, והתורה היא נצחית¹²], הוי'

פ"ד, יג. זח"ב קמח, א. פרשי' ודעת זקנים מבעה"ת ר"פ תרומה. ט"ו — בחיי שם כה, ז. כלי יקר שם, ג.

9) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45.

10) תהלים לז, כט.

11) ע"פ נוסח התפלה — שחרית דשבת

וי"ט. ובשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו

(ישע"י נז, טו).

12) תניא רפי"ז.

1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק הארבעה-עשר* מהמשך באתי לגני הישי"ת.

2) שה"ש ה, א.

3) שהש"ר שם. וש"נ.

4) יחזקאל לג, כד.

5) ויק"ר פכ"ט, יא.

6) ראה גם סה"מ תרמ"ד ע' חצר. ד"ה

באתי לגני תש"מ בתחלתו (תו"מ סה"מ באתי

לגני ח"א ע' שנט).

7) תרומה כה, ח.

8) י"ג — תנחומא תרומה ה. שהש"ר

* הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ

סה"מ באתי לגני ח"א ע' vi. וש"נ.

ימלוך לעולם ועד¹³, מתחיל מהמשכת השכינה במשכן שעשה משה, שכל מעשי ידי משה הם נצחיים¹⁴.

(ב) **והנה** ע"פ מארז"ל הידוע עה"פ נורא עלילה על בני אדם¹⁵, מובן, שז' הענינים הבלתי רצויים (מתחיל מחטא עה"ד) והסילוק שנעשה על ידם, היו בכוונה תחילה, והיינו שירידה זו היא צורך עלי', בכדי שהמשכת עיקר שכינה בתחתונים תהי' ע"י העבודה דישראל, אחותי כלה, כי, המשכת עיקר שכינה בתחתונים שע"י העבודה דישראל היא נעלית יותר מכמו שהיתה מצד עצמה בתחילת הבריאה. וטעם הדבר, כיון שהמשכה שלאחרי הסילוק נעשית ע"י העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא, וכאשר החושך נהפך לאור הנה עי"ז דוקא נעשה יתרון האור¹⁶ (בדוגמת העילוי דתשובה לגבי עבודת הצדיקים), כמאמר¹⁷ כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקובה"ה בכולהו עלמין, שע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא נמשך גילוי אור נעלה ביותר, שאופן הגילוי שלו הוא בבחי' רוממות, שלכן נקרא בשם אסתלק¹⁸. וזהו גם שהתחלת עשיית המשכן היא בענין הקרשים, דקרב הוא אותיות שקר, אלא שהוא בצירוף אחר (אחר דייקא, היפך ענין אחד¹⁹), והעבודה היא ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים²⁰, היינו, להפוך את השקר דעולם להיות קרב למשכן, ואת השטות דלעו"ז לשטות דקדושה (עצי שטים), שע"ז נעשה המשכת עיקר שכינה בתחתונים באופן נעלה יותר מכמו שהי' בתחילת הבריאה.

(ג) **וממשיך** בהמאמר²¹, שעש"ז נקראים ישראל צבאות הוי', וכמ"ש²² ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים. ויש לבאר קישור הענינים, כי, מה שישראל אינם מתפעלים מהחושך והשקר דעולם, ואדרבה, מהפכים אותו לקדושה, הרי זה ע"י העבודה דמס"נ וקב"ע, ולכן נקראים בשם צבאות, לשון חיל. וזהו גם קשר השם צבאות הוי' עם יציאת מצרים (שהרי התואר צבאות הוי' ניתן לישראל

13 פרשתנו טו, יח.

14 סוטה ט, א.

15 תהלים סו, ה. תנחומא וישב ד. וראה

תו"ח תולדות יג, א ואילך. ד"ה באתי לגני תשל"א (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' כה ואילך).

16 ע"פ קהלת ב, יג.

17 בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ

פקודי מציין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם

מציין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד,

א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת

סה, ג.

18 תו"א שם.

19 ראה ויק"ר פי"ט, ב. המשך באתי

לגני הישי"ת פרק ו.

20 תרומה כו, טו.

21 פרק י.

22 בא יב, מא.

ביציאתם ממצרים דוקא²³), כי, העבודה בגלות מצרים, ועד"ז בכל הגלויות שנקראו ע"ש מצרים ע"ש שהם מצירות לישראל²⁴ (זיי מאַכן איינג אידישקייט און אידן), היא באופן דקב"ע ומס"נ דוקא, שזהו ענין צבאות מלשון חיל. וממשיך לבאר²⁵ מה שישראל נק' בשם צבאות הוי', שהרי אין זה שם צבאות שהוא שם קדוש מז' השמות שאינן נמחקים²⁵, דשם זה נתגלה ע"י הנביאים²⁶, אבל בתורה לא נזכר שם צבאות, ונזכר רק צבאות הוי', שאינו לשון שם התואר כמו שם הוי' צבאות, אלא קאי על ישראל, שהם צבאות הוי', לשון סמוך, שהצבאות נטפל לשם הוי', והיינו בחי' הניצוצים שנתבררו בגלות דמצרים ונתעלו ליכלל בשם הוי'²⁷. והענין בזה, דהנה, העבודה בארץ מצרים היא לברר ולהעלות את הניצוצות שבמצרים, ערות הארץ²⁸, שהיו (תחילה) בתכלית ההעלם והסתור. והנה, שורש כל ההעלמות וההסתרים הוא משם אלקים, בגימטריא הטבע²⁹. והגם שאלקים הוא לשון אלקות³⁰, והוא רק בגימטריא הטבע, היינו, שהיותו אלקות הוא בו בגילוי, משא"כ ענין הטבע שבו הוא בהעלם (שרק מרומז בהגימטריא), מ"מ, הרי הוא שורש ומקור לטבע, שענינו הוא שהאור האלקי בא בריבוי צמצומים העלמות והסתרים ביותר, שזהו ענין הטבע, מלשון טובעו בים סוף³¹, שהאור הוא מוטבע בהסתור וההעלם ביותר (כמבואר בהמשך מאמרי ההילולא פי"ג). אמנם, ע"י העבודה דצבאות הוי' בהביטול דקב"ע (צבאות מלשון חיל) מתבררים הניצוצות ומתעלים לקדושה, והיינו, שיוצאים מתכלית ההסתור ונכללים בהגילוי דשם הוי' (צבאות הוי') שלמעלה מהטבע. וסדר העבודה הוא, שגם כאשר נמצאים עדיין בחושך הגלות הנה לכל בני"ה אור במושכותם³², ולא רק בד' אמות שלהם, אלא בכל מקום שאליו נכנס איש הישראלי, גם בביתו של מצרי, הוי' אור נכנס ומאיר לו מה שבחביות ובתיבות ובמטמוניות³³, וזה הוי' הכנה לוינצלו את מצרים³⁴, בירור כל

(29) פרדס שער יב (שער התיבות) פ"ב.

ר"ח שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א. א. קפט, א. שח, ב. שו"ת חכם צבי סי"ח. תניא שעהיוה"א רפ"ו. לקו"ת פ' ראה כב, ריש ע"ג.

(30) ראה גם סה"מ תרס"ח ע' קעז.

(31) פרשתנו טו, ד.

(32) בא יו"ד, כג.

(33) שמו"ר פי"ד, ג. תנחומא בא ג.

(34) בא יב, לו.

(23) ראה המשך באתי לגני רפ"א.

(24) ב"ר פט"ז, ד.

(25) שבועות לה, סע"א. רמב"ם הל'

יסוה"ת פ"ו ה"ב. טושו"ע יו"ד סרע"ו ס"ט.

שו"ע אדה"ז חאו"ח ספ"ה ס"ג.

(26) ראה ברכות לא, ב.

(27) תו"א בא ס, ג.

(28) מקץ מב, ט. שם, יב. קה"ר פ"א, ד

(בסופו).

ניצוצות שהיו במצרים, ולאח"ז גם ביזת הים שהיתה גדולה מביזת מצרים³⁵, והיינו, שאותן הניצוצות שלא הי' ביכולת בני' לברר מקודם, לפי שהיו בתכלית ההסתר, עוד יותר מהניצוצות שהיו במטמוניות של מצרים שנתגלו ע"י האור, הנה ניצוצות אלו הביאם פרעה עצמו³⁶ שיוכלו ישראל לבררם בביזת הים. וכל זה הי' הכנה למ"ת, כמ"ש³⁷ ויסע משה את ישראל מים סוף גו', שהסיע אותם מביזת הים למ"ת. וזוהי כללות העבודה דצבאות הוי' לגלות ולברר ולהעלות את הניצוצות שהיו בתכלית ההסתר, ועי"ז נעשה דירה לו ית' בתחתונים, בתחתונים ממש, ובלשון כ"ק אדמו"ר הזקן³⁸ בתחתון שאין תחתון למטה ממנו.

ד) **ולהבין** הענין, שהגם שהאור הוא מוטבע בהסתר והעלם ביותר, מ"מ, ע"י העבודה הוא בא בגילוי, הנה על זה מבאר בעל ההילולא בפרק יד (הפרק המכוון לשנה זו³⁹, שנת הי"ד בפעם השני', כפליים לתושי'⁴⁰): והנה בכ"ז ואתה מחי' את כולם כתיב⁴¹, דהארת אור אלקי הרי נמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים מאין ליש, וכדאיתא באגה"ק סי' ק' 42' דהארה דהארה דהארה הוא בכל הנבראים ונוצרים ונעשים כו', שהוא האור והחיות אלקי שנמשך בכל הנבראים, שמאיר ונמשך גם במדריגות היותר תחתונים ויותר שפלים, וכמ"ש⁴³ אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, שנמשך בכל סדר ההשתלשלות ממדריגה למדריגה עד מדריגת ברואים היותר שפלים, וביכולת כל אדם ואדם גם הפשוט ביותר לידע זאת (עכ"ל). והיינו, שבפרק י"ג מבואר איך שהאור בא בריבוי צמצומים העלמות והסתרים ביותר, ובפרק י"ד מבואר (קצה ההפכי) איך שהאור נמשך ומאיר בכל מקום, ובכל מקום שהוא נמשך (גם במקום הכי תחתון) הרי הוא בגלוי, וכמודגש בפסוק (שמביא בהתחלת הפרק) ואתה מחי' את כולם, ואתה (דייקא) לשון נוכח, היינו, שהחיות אלקי שבכל הנבראים הוא בגילוי כ"כ עד שאומרים עליו אתה לשון נוכח. וכפי שמבאר שהאור האלקי המחי' ומהוה אינו מתפעל ואינו משתנה כלל, ומה שיכול להיות שינוי בהאור ע"י ההתלבשות, והיינו מה שהתלבשות פועל איזה שינוי, הוא רק בהחיות שבכחינת כח,

35) מכילתא בא שם. פרש"י פרשתנו טו, כב.

36) ראה ילקוט שמעוני פרשתנו רמז רנד בסופו.

37) פרשתנו שם. וראה לקו"ש חכ"א ע'

77 ואילך.

38) תניא פל"י.

39) ראה לעיל הערה 1 ובשוה"ג.

40) ע"פ איוב יא, ו. שמו"ר פמ"ו, א.

41) נחמי' ט, ו.

42) קלא, ב.

43) תהלים קלט, ח.

אבל באור המח' אין בו שום שינוי והתפעלות כלל. ויובן זה ע"פ הידוע בענין ג' הלשונות אור חיות וכח שכותב כ"ק אדמו"ר הזקן בתניא⁴⁴, דג' לשונות אלו הם ג' מדריגות, כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי באמרי בינה⁴⁵, וכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בהמשך תער"ב⁴⁶, דכח הוא נבדל ממקורו, ולכן הוא בבחי' העלם, משא"כ אור וגם חיות הם דבוקים במקורם, שלכן הם בבחי' גילוי, אלא, שהאור הוא בבחי' מקיף ואינו בהתלבשות, משא"כ החיות הוא בבחי' פנימי שבא בהתלבשות (לפי שהגילוי והדביקות שבחיות אינו כהגילוי והדביקות שבאור), ומ"מ אינו משתנה, דכיון שגם החיות הוא בבחי' גילוי ודביקות במקורו, לכן, גם כשמתלבש בהנבראים אינו משתנה כלל.

(ה) אך צריך להבין, דהנה, בחיות האלקי שבנבראים יש דרגא רביעית, בחי' שם. וכידוע תורת הבעש"ט שהובאה בשעהיוה"א⁴⁷ שהשמות של כל הנבראים שבעולם הן הן אותיות הדבור המשתלשלות מעשרה מאמרות שבתורה ע"י חילופים ותמורות כו'. וידועה גם תורת הרב המגיד⁴⁸ עה"פ⁴⁹ וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו, שהשמות שקרא אדה"ר לכל הנבראים (לזה נאה לקרות שור וכו'⁵⁰) הם החיות שלהם. ועפ"ז מבאר מארז"ל⁵¹ דקריאת השמות של אדה"ר היתה הוראה על גודל חכמתו, ועד שחכמתו מרובה מחכמתם של מלאכי השרת, כי, מה שקרא האדם שמות לכל הבהמה וגו' הוא מפני שהשיג וידע השורש של כל מין ומין. ומבאר שם, שעד"ז הוא גם בנוגע שמות בני אדם (היינו לא רק שם המין, אדם, אלא גם השמות הפרטיים), ששמו הפרטי של כאו"א הוא חיותו. [ולמעשה, שכשם שהדברים אמורים בנוגע לשמו של כל דבר (שם המין וגם שם האיש) אשר יקראו לו בלשון הקודש, עד"ז הוא גם בהנוגע להשמות שבלע"ז, שהרי כל הענינים הם בהשגחה פרטית, וכמו שמצינו בספרי אאמו"ר בכו"כ מקומות⁵², שמדייק

48 אור תורה ס"פ בראשית (סימן יד).

לקוטי אמרים סימן רמד.

49 בראשית ב, יט.

50 תנחומא חקת ו.

51 תנחומא שם. ב"ר פי"ז, ד.

52 ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' ריט

ואילך; שלו ואילך — בנוגע לשמות אנשים

שבלע"ז. ברשימתו ע"ד מאסרו וכו' (נדפסה

בהתחלת ספרו לזהר ולתניא) — בנוגע לשם

העיר ציילי.

44 ראה תניא ח"ב פי"ב (פט, סע"ב)

ובהגהה שם. וראה אוה"ת ענינים ע' קלה.

סה"מ תרס"ד ע' קכח [ב].

45 ראה אמרי בינה שער הק"ש פי"ב

(כג, ב [לו, ד]) ואילך.

46 ח"א ע' תפח ואילך. ע' תרלא ואילך

[ח"ג ע' עתר ואילך. ע' תתסג ואילך]. ח"ג ע'

א'שט ואילך.

47 פ"א.

גם בשמות שבלע"ז ולומד מהם ענינים חדשים והוראות בעבודת ה'. ונמצא, שהחיות האלקי שבכל הנבראים (שעז"נ ואתה מחי' את כולם⁵³) הוא בבחי' שם. וצריך להבין, איך זה מתאים עם המבואר בהמשך דמאמרי ההילולא דמ"ש ואתה מחי' את כולם קאי על האור והחיות.

וביותר אינו מובן ע"פ הידוע שאור (ועד"ז חיות) ושם הם ב' הפכים, שאור (וכן חיות) הוא בחי' גילוי כנ"ל, משא"כ שם הוא בחי' העלם. דהנה⁵⁴, ענין הגילוי הוא באור דוקא, שהרי האור הוא מעין המאור, וע"י האור יכולים להשיג איכות גדלות המאור, וכמו אור הנר אור האבוקה אור הירח ואור השמש, שהחילוק שבין אור הנר לאור האבוקה מורה על המאור, משא"כ בשם, שעל ידו אינו מושג מהות האדם הנקרא בשם זה, שהרי ישנם כמה אנשים שנקראים באותו השם, ומ"מ אינם דומים כלל זה לזה בשכלם כו'. ויתירה מזה, שגם שם המין (שמורה יותר על החיות) הוא בהעלם, כדמוכח ממה שהקב"ה שיבח את אדה"ר שהי' יודע לקרות שמות לפי שהכיר שרש חיותו של כל נברא, ואם השם הי' מאיר בגילוי כמו האור, מהו יתרון החכמה כ"כ במה שהכיר, ומזה מוכח שההארה שבשם (גם בשם המין) היא בהעלם. ועד"ז במאמר אדה"ר לך נאה לקרות אדניי שאתה אדון לכל בריותיך⁵⁵, שהצורך על זה בחכמתו של אדה"ר דוקא הוא לפי שענין זה הוא בהעלם. ויש לומר, שזהו גם מ"ש בשעהיוה"א⁴⁷ בשם האריז"ל⁵⁶ שגם בדומם ממש כמו אבנים וכו' יש בחי' נפש וחיות רוחנית, שכוונתו ב"דומם ממש" היא גם לבחי' דומם ברוחניות. דהנה, כל הנבראים (כמו שהם מצד עצם מהותם) מראים ומגלים את החיות האלקי שבהם, היינו שהנבראים עצמם אומרים (זיי אַליין זאָגן) שיש בהם חיות אלקי. ועד"ד הידוע⁵⁷ שכל נברא אומר שירה להקב"ה. אמנם, מצד ריבוי ההעלמות וההסתרים יש נבראים שהם בבחי' דומם, שאינם מגלים (זיי זאָגן ניט) את החיות האלקי שבהם. ועל זה אומר שגם בדומם ממש (הנבראים שהם בבחי' דומם) יש בחי' נפש וחיות רוחנית. ובהמשך לזה מבאר שהחיות של הנבראים הוא השמות שנקראים בהם, והיינו, ששם הוא בחי' העלם. אבל בהמשך ההילולא מבאר, שמה שנמשך להוות ולהחיות את כל הנבראים הוא הארת אור

53) ראה שעהיוה"א פ"ב.

54) ראה גם המשך תער"ב פש"ו ואילך

55) ח"א ע' תרכג [ח"ג ע' תתנב] ואילך.

56) ב"ר שם.

56) ראה עין חיים שער לט (שער מ"ן

ומ"ד) דרוש ג.

57) פרק שירה.

אלקי, אור דייקא, שהוא בבחי' גילוי. וכמובן גם ממה שמביא על זה מ"ש באגה"ק ס"כ דהארה דהארה (מהקו) הוא בכל הנבראים ונוצרים ונעשים כו', שבזה מודגש ענין הגילוי, שהרי מה שהקו מהוה יש מאין, אף שהתהוות יש מאין היא רק בכח העצמות שמציאותו מעצמותו, הרי זה מפני שהקו הוא מאור א"ס שהאור הוא כעין המאור כו' שמציאותו כו' (כמבואר באגה"ק שם⁵⁸), ומזה מובן שגם ההארה דהארה דהארה של הקו שבכל הנבראים ונוצרים ונעשים שמחי' ומהוה אותם מאין ליש היא כעין המאור, ענין הגילוי. ומוסיף לבאר (בהמשך ההילולא) שהאור והחיות מאיר ונמשך גם במדריגות היותר תחתונים והיותר שפלים, וכמ"ש אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, והיינו, שגילוי החיות הוא לא רק בשמים, השמים מספרים כבוד א-ל⁵⁹, אלא גם בארץ ואפילו בשאול החיות הוא בגילוי. וכפי שממשיך שם, שביכולת כל אדם ואדם גם הפשוט ביותר לידע זאת, כנ"ל.

1) **ונקודת** הביאור בזה, שהענין שחיות הנבראים הוא (גם) בחי' שם (כמבואר בשעיהו"א) הרי זה לפי שיש מעלה בשם לגבי אור. והענין בזה, כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁶⁰ במארז"ל⁶¹ הלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם (שם דייקא), ששורש השם הוא למעלה משורש האור, כי, ענין האור, עם היותו דבוק במאור ומעין המאור, הרי הוא רק הארה בלבד, משא"כ שם, עם היותו נבדל ובבחי' העלם, הרי הוא מושרש בהעצם, ולכן הוא ממשיך את העצם, וכפי שרואים באדם המתעלף רח"ל (שאינן בו התפשטות החיות ונשאר בו רק העצם), שע"ז שקוראין אותו בשמו יכולים להשיב את נפשו, והיינו לפי שע"י קריאת השם ממשיכים את העצם⁶². ויתירה מזו מצינו⁶³, שאפילו בקריאת השמות פרטיים של הכחות ממשיכים אותם משרשם ומקורם העצמיים, וכמבואר בתו"א⁶⁴ שע"י שקוראים את האדם בשם חכם וחסיד, ממשיכים את כח החכמה והחסד שלו מהעלמם העצמי. ועד"ז הוא למעלה, שע"י שקוראים אותו ית' בשם חכם וחסיד, מעוררים שיאציל אור בחכמה ובחסד, אף שלפני הבריאה לא היו החכמה והחסד גם

58 קל, סע"א ואילך.

ע' 82.

59 תהלים יט, ב.

60 ראה המשך תער"ב שם ספ"ח (ח"א)

61 סה"מ תר"ל ע' סז ואילך.

ע' תרכט [ח"ג ע' תתסא].

62 קה"ר פ"ז, א.

63 ויחי (בהוספות) קג, ג — הובא

64 ראה גם סה"מ תרצ"ט ע' 163. תש"א בהמשך תער"ב שם.

בהעלם. ולכן מבואר לפעמים⁶⁵ דקריאת שמות מגעת גם למעלה מי"ס הגנוזות. ועאכו"כ בנוגע לשם האדם (ראובן שמעון, שלמעלה יותר מהשם חכם וחסיד), שעי"ז שקוראים את האדם בשמו ממשיכים את העצם. ועפ"ז מובן מה שהחיות האלקית של הנבראים הוא (גם) בבחי' שם (כמבואר בשעהיזה"א), אף ששם הוא בחי' העלם, כי יש מעלה בשם שאינה באור, שהאור עם היותו מעין המאור הוא הארה בלבד, ומכ"ש החיות (דבחי' אור) שבכל הנבראים ונוצרים ונעשים, שנוסף לכך שהוא רק בבחי' אור הקו, הנה באור הקו גופא הוא רק הארה דהארה דהארה בלבד, וזוהי המעלה בהחיות דבחי' שם, שענין זה מגיע בהעצם.

(ז) **ויש** לקשר ענין זה עם משנת"ל במעלת בירור הניצוצות במצרים שהיו בתחילה בתכלית ההעלם וההסתר, שזהו ע"ד ענין השם, שעם היותו בבחי' שם, מ"מ, יש בו מעלה לגבי אור, שעל ידו דוקא מגיעים בהעצם. וזהו גם מ"ש כ"ק אדמו"ר הצ"צ בד"ה ויהי בשלח פרעה את העם⁶⁶, דלכאורה הול"ל את ישראל, ומהו את העם (לשון עוממות⁶⁷), ומבאר, שעל ישראל בגלות מצרים כתיב⁶⁸ וזרעתי לי בארץ, ואמרו רז"ל⁶⁹ כלום אדם זורע סאה אלא כדי להוציא כמה כורים. והיינו ע"ד הידוע⁷⁰ בענין שהתומ"צ נק' בשם זריעה, והיינו, שהמצוות נזרעו בישראל שנאמר⁷¹ בהם כי תהיו אתם לי⁷² ארץ חפץ ונכתורת הבעש"ט⁷³ שבכאו"א מישראל יש אוצרות נעלים בדוגמת האוצרות שבארץ הגשמית, ורק שצריך לגלותם], שזה קאי על ישראל כמו שהם למטה⁷⁴, ועי"ז דוקא נעשה הצמיחה. ועד"ז הוא גם בנוגע להזריעה דישראל בגלות מצרים, שזהו בשביל הצמיחה, היינו, בשביל ההוספה שנעשה בהם ע"י בירור הניצוצות שבמצרים שהיו בתחילה בתכלית ההעלם וההסתר, שדוקא עי"ז ניתוסף עילוי גדול יותר, וע"ד המעלה שבשם דוקא לגבי אור, כנ"ל.

(ח) **אמנם** כיון שענין השם הוא בבחי' העלם, לכן ענין זה גופא (מעלת השם) מתגלה ע"י האור. ומזה מובן גם בנוגע להחיות האלקי שבנבראים, שכיון שהחיות האלקי שבבחי' שם (שבשמות הנבראים) הוא

65 ראה ד"ה באתי לגני הישי"ת פרק יז.

ד"ה באתי לגני תשכ"ז פ"ו (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקעז).

66 אוה"ת פרשתנו ע' שנג.

67 תניא שעהיזה"א רפ"ז.

68 הושע ב, כה.

69 פסחים פז, ב.

70 תו"א שמות נג, ד.

71 מלאכי ג, יב.

72 כ"ה בתו"א שם. וכ"ה גם שם נד, א.

73 כתר שם טוב בהוספות סימן נו. וש"נ.

74 ראה תו"א שם (נג, ד).

בהעלם, לכן צריך גם להחיות שבבחי' אור שהוא בגילוי, ועי"ז מתגלה גם החיות שבבחי' השם, ואז ישנם ב' המעלות, שגם העצם (שבהשם) בא בגילוי.

וְעִי"ז פועלים שיהי' השם שלם [כמו שאני נכתב כך אני נקרא⁷⁵] והכסא שלם⁷⁶, ביחד עם שלימות העם, שלימות התורה, ושלימות ארץ ישראל, שנקראת בשם ארץ לפי שרצתה לעשות רצון קונה⁷⁷, והרי הפירוש שרצתה לעשות כו' הוא לא רק מלשון רצון, אלא גם מלשון ריצה⁷⁸, והיינו, דעם היות שארץ היא בחי' מלכות שהיא בבחי' העלם והסתר, שלכן צריכים להעבודה דקב"ע, מ"מ הרי זה גם באופן של ריצה לעשות רצון קונו. ועי"ז זוכים להריצה לקראת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו⁷⁹, במהרה בימינו ממש.

78) ראה פי' מהרז"ו ועץ יוסף לב"ר שם.

תו"א בראשית א, סע"ג.

79) כמ"ש ביציאת מצרים — בא י, ט.

75) פסחים נ, א.

76) פרש"י סוף פרשתנו.

77) ב"ר פ"ה, ח.

מכתבים הכלליים ליום היוֹרְצִיט

מכתב א'

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.

ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים וכל הקרובים
לחסידות וחסידים די בכל אתר ואתר,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת בא יום הגדול והקדוש הוא יום עשירי בשבט, יום הילולא
של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ – הנני לעורר אודות
מאמרו שנתן להדפיס ליום ההסתלקות, הוא ד"ה באתי לגני – יו"ד שבט
תשי"א,

אשר בטח תלמדו אותו בליל ויום ההילולא.

ובלשון נשיאנו במכתביו (קונטרס ג', קונט' לו²):

מסוגל הוא היום הזה להתקשר בעץ החיים, אשר כאו"א מאנ"ש
יזכה שיאיר עליו ועל כל ב"ב שיחיו זכות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר
מסר ונתן נפשו הק' עלינו להדריכנו במעגלי צדיקי יסוד עולם הוד כ"ק
אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להושע בבני חייא ומזונא
רויחא.

אנ"ש ותלמידי התמימים יחיו, התעוררו ובאו לחצרות ה', בבתי
כנסיות ובתי מדרשות, אל התפלה ואל למודי השיעורים ברבים, והתועדו
באהבת רעים לחזק את הלמודים בתמיכת לומדי תורה ועוסקים בעבודת
השי"ת.

1) קונטרס ג': סה"מ קונטרסים ח"א ע' 76. ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' קסו (המור"ק).

2) קונטרס לו': סה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. ולאח"ז באג"ק שם ח"ד ס"ע רעה ואילך (המור"ק).

אנ"ש ותלמידי התמימים, וכל הנוטלים חלק בדרכי החסידים והחסידות עמדו הכן כולכם, אתם נשיכם בניכם ובנותיכם, לקבל ברכת הוי' בשפעת חיים ופרנסה טובה ונחת מיוצאי חלציכם, אשר ישפיע השי"ת לכם ולנו על ידי התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים והחסדים האמיתים, ע"ד מכניסי רחמים, אשר יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בעל ההילולא, וברוכים תהיו בכני חייא ומזונא רויחא.

מנחם מענדל שניאורסאהן

מכתב ב'

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.
ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים, אל המקושרים או
השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע הכ"מ,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט
הבע"ל, הוא יום היאָרצייט של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני בזה להציע:
בשבת קדש שלפני היאָרצייט ישתדלו לעלות לתורה.

אם אין מספר העליות מספיק – יקראו בתורה בחדרים שונים, אבל
לא להוסיף על מספר הקרואים.

ישתדלו שמפטיר יהי' הגדול שבחבורה – בריצוי רוב המנין – או
על פי הגורל.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היאָרצייט, ונכון לחלק
שיתפלל אחד ערבית, שני – שחרית, שלישי – מנחה כדי לזכות בזה מספר
יותר גדול של אנ"ש.

להדליק נר שידלק כל המעת לעת. אם אפשר בקל – נר של שעוה.

הנני בזה: ראה ג"כ מכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ע"ד היאָרצייט הראשון של אביו
כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (חכמי ישראל בעש"ט ע' לג [ולאח"ז באגרות קודש אדמו"ר
מהוריי"צ ח"א ע' קלח]).

יקראו .. אבל לא להוסיף: הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשם אביו. ועיין שו"ת
צ"צ חאו"ח סל"ה.

של שעוה: ר"ת ה'קיצו ו'רננו ש'זכני ע'פר.

המראה מקומות וכו' בהערות הממוספרות – ניתוספו ע"י המו"ל.
1) יש לציין שגם במשך השנים שלאח"ז התייחס כ"ק אדמו"ר כו"כ פעמים להוראות שבמכתב זה
ע"ד סדר ההנהגה ביום ההילולא, וצוה לפרסמן כו'.

בשעת התפלות ידלקו חמשה נרות.

אחר התפלה (בבוקר – אחר אמירת תהלים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה פכ"ד זכלים ופ"ז דמקואות. אח"כ יאמר המשנה ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר. בלחש – איזה שורות בתניא, קדיש דרבנן.

אחר תפלת ערבית – יחזרו חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס עד⁵) בע"פ. ואם אין מי שיחזור בע"פ ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפלת הבוקר. ולסיימו אחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה – פרק תניא. וכן לאחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה ירים כל אחד תרומה להענינים השייכים לנשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפלת מנחה.

לאחר תפלת הבוקר וחזרת הדא"ח – יקרא כל אחד פ"ג (כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להכנס ליחידות, או עכ"פ לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ – יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"ג, כאלו עומד לפניו. להניח הפ"ג אח"כ בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ולשלחו (אם באפשרי – בו ביום) על מנת לקראותו על ציון שלו.

חמשה נרות .. (יסיים): ראה קונטרס ב' ניסן ה'תש"ח [סה"מ תשי"ח ע' 146]², וה'תש"ט [סה"מ תשי"ט ע' 74]³.

בלחש .. בתניא: כך נהג כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ⁴.

(2) ושם: כנגד נפש רוח נשמה חי' יחידה (משיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א). וראה שיחת יט כסלו תשי"א (תו"מ ח"ב ע' 125): בפעם הראשונה שראיתי שמדליקים חמש נרות בעת התפלה ביאריציט (וכן בשנת האבלות), כשהייתי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר בפאריז, שאלתי אצלו טעם הדבר, ולא השיב, ולאחר זמן אמר, שחמש הנרות הם כנגד חמש השמות שהנשמה נקראת בהם, נפש רוח נשמה חי' יחידה.

(3) ושם: א) לימוד המשניות הוא אחר אמירת שיעור התהלים שאחר התפלה. ב) פרק כד זכלים ופרק ז' דמקואות לומדים אחר סיום תפלת ערבית, סיום תפלת היום וסיום תפלת מנחה – הן במשך כל האחד עשר חודש הן ביום היאריציט. ג) במשך ימי האבילות, ר"ל, לומדים בגלוי רק משנה אחת. ד) הדיוק הוא לסיים הפרקים אחרי התפלה.

(4) ראה ר"ד ימי השבעה הישי"ט ס"ט (תו"מ ח"א ע' 6): בשנת האבלות [אחר אמו הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע], ל"ע, כשהי' הרבי מסיים: „רבי חנניא בן עקשיא כו", לפני קדיש דרבנן, הי' נוהג להשען על ידו ולומר משהו בלחש.

(5) נדפס לאח"י בסה"מ תשי"ע ע' 109 ואילך.

במשך המעט לעת – ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם.
 במשך המעט לעת – לעשות התועדות.
 לקבוע שעה במשך המעט לעת – לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק
 מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המעט לעת – לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי הכנסיות
 ובבהמ"ד אשר בעיר לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח
 אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר
 תקנתו ע"ד אמירת תהלים, לימוד חומש עם פירש"י – ובמקומות
 המתאימים – גם ע"ד לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה. – אם
 באפשרי לעשות כל הנ"ל מתוך התועדות.

במשך המעט לעת – לבקר (המוכשרים לזה) במקום כנוסי הנוער
 החרדי – ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער
 שלעת עתה עדיין אינו חרדי – ולבאר להם איך שחבה יתירה נודעת להם
 תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקוה
 והבטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת
 היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולת הנוער.

* * *

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים
 אשר אחרי היאָרצייט ובפרט ביום הש"ק שלאחריו.

* * *

והוי"ו יחיש⁷ ביאת גואלנו והקיצו⁸ ורננו שוכני⁹ עפר, ונשיאנו, הוא
 כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעל ההילולא, בתוכם ישמיענו נפלאות וינהלנו
 בדרך העולה בית א"ל.

מנחם מענדל שניאורסאהן

---

(6) והוי"ו יחיש .. נפלאות: ראה אג"ק אדמו"ר הצמח צדק ע' א. אדמו"ר מהר"ש ע' א.
 (7) יחיש: אולי י"ל שבזה נכללת ג"כ בקשה שיהיו במדריגת זכו, וכדו"ל: זכו אחישנה (סנה' צח,
 א). – הערה במכתב כד טבת תשכ"ב (אג"ק חכ"ב ע' צז).
 (8) ישעי' כו, יט.
 (9) שוכני עפר .. הוא .. בתוכם: להעיר מדו"ל שוכני עפר כו' שנעשה שכן לעפר בחייו (סוטה ה,
 א. הובאה בשו"ע אדה"ז סקני"ו ס"ג). וידועה אגה"ק דאדה"ז, אשר כתב קרוב לזמן הסתלקותו: נפש
 השפלה באמת לאמיתו כו'. – הערה שם.

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק ארמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ם זי"ע
Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

לאחר תקופה שאזל מן השוק
ב"ה ות"ל זכינו שבימים אלו
בקשר עם יום הבהיר יו"ד שבט
הגיע מבית הכורך הספרים
תורת מנחם
ספר המאמרים באתי לגני

כרך א: פרקים א-י; כרך ב: פרקים יא-כ
ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות
ובחנוות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק
או באימייל: info@lahak.org

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות
הרה"ת ר' **ירחמיאל** וזוגתו מרת **רבקה** לאה
ולזכות יוצאי חלציהם
הרה"ת ר' **מנחם מענדל** וזוגתו מרת **שרה** עטא
בנותיהם **מרים** ו**חנה**
מרת **חנה העניא** ובעלה הרה"ת ר' **יעקב אליהו**
בנם ובתם **בצלאל יהודה ואריא** שיחיו **אנדרוסיער**
מרת **אסתר ברכה** ובעלה הרה"ת ר' **מנחם מענדל**
בנם **שמואל בצלאל** שיחיו **לייטער**
מרת **מושקא** ובעלה הרה"ת ר' **נחום מאיר**
בנם **שלמה ארי'** שיחיו **רייבין**
פריידא מרים, **אלישבע** ו**שלמה שמואל ארי'**
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות
יעקבסאהן

להצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו
בטוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות
ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב